

de journalist

NIEUWSGIERIG • KRITISCH • GEDREVEN

April 2024
tweemaandelijks
#249

Vlaamse Vereniging
van Journalisten
VZW ERKEND ALS BEROEPSVERENIGING

HET RECHT
OM VERGETEN
TE WORDEN

VERKIEZINGEN
HOE INFORMEREN
WE FIRST VOTERS?

KARL VAN DEN BROECK 10 JAAR HOOFDREDACTEUR VAN APACHE

**‘Redactionele dynamiek
is voor mij heilig’**

Zelf een goed idee voor het volgende nummer?

Stuur je pitch naar redactie@journalist.be voor 25 april 2024.
De Journalist 250 verschijnt op 19 juni 2024.

IN DIT NUMMER

- 03** EDITO
- 04** SPREEKTIJD
Interview met Karl van den Broeck: 'Apache wil de kleinste van de groten zijn'
- 08** ACTUA
Kort nieuws
- 10** AI & JOURNALISTIEK
Verslag van de workshop 'AI-tools voor researchjournalistiek en factchecking'
- 13** DE PASSIE VAN
Jonas Creteur is sportjournalist bij Knack
- 14** AVG & CHARTER
Een stand van zaken over het recht om vergeten te worden
- 16** VAKPERS
Het studentenblad Veto viert zijn vijftigste verjaardag
- 17** EXPEDITIE FREELANCE
Josefien De Bock over de voor- en nadelen van het freelancebestaan
- 18** FIXER
Gesprek met fixer en journalist Dionizas Litvaitis
- 20** DIGIMETER IMEC
De belangrijkste bevindingen van de laatste Digimeter
- 23** FACTURATIE NA PUBLICATIE
Een niet-wettelijk principe waar freelancers soms de dupe van zijn
- 24** JONGEREN & VERKIEZINGEN
Hoe bereiken de Vlaamse media jongeren voor de verkiezingen?
- 26** FOTOROL
Saskia Vanderstichele kiest haar favoriete foto
- 30** RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK
Overzicht van de recentste uitspraken van de Raad
- 32** IN & UIT HET VAK
Axelle Peeters & Ruth Goossens
- 34** KRANTENCONCESSIE
De gevolgen voor de Vlaamse mediahuizen
- 35** ONDER EMBARGO
Het reilen en zeilen in het wereldje

COLOFON

COÖRDINATIE:
Charlotte Michils
(charlotte.michils@journalist.be)
Steve Van Herpe
(steve.van.herpe@journalist.be)

EINDREDACTIE: Steve Van Herpe

CONCEPT EN VORMGEVING:
Revista (www.revista-media.be)

KERNREDACTIE: Charlotte Michils - Karl van den Broeck - Kris Van Haver - Steve Van Herpe

MEDEWERKERS: Josefien De Bock - Charlotte Deprez - Hans Dierckx - Selma Franssen - Pieter Knapen - Charlotte Michils - Kris Van Haver - Steve Van Herpe - Geert Van Lierde - Luc Vanheerentals - Han Zinnen

COVER: Sarah Van Looy

REDACTIESECRETARIAAT:
Zennestraat 21, 1000 Brussel
Tel. 02/777 08 40
info@journalist.be, www.journalist.be

ABONNEMENTEN: info@journalist.be

RECLAMEREGIE: Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be

DRUK EN VERZENDING: Graphius

PRECAIRE PERSVRIJHEID

‘Journalistiek is verdomd nodig voor het behoud van een vrije, democratische samenleving’

Over minder dan twee maanden zijn er Europese verkiezingen in alle 27 lidstaten; in België valt die kiesstrijd samen met federale en regionale verkiezingen. Toch zijn in de aanloop naar die stembusgang overal dezelfde tendensen zichtbaar: de opmars van radicaal-rechtse en -linkse partijen, het wantrouwen in de politiek en, in het verlengde daarvan, misprijzen voor de media.

Europa lijkt op korte tijd beland in een totaal andere wereld. Het Europese vredesproject heeft af te rekenen met een aanslepende oorlog in Oekraïne en een mogelijke escalatie in de eigen achtertuin, het Midden-Oosten. Die oorlogen slaan Europa honderd jaar terug in de tijd. Met netwerken van spionnen die politici voor de Russische kar proberen te spannen, en met gerichte desinformatie aan het adres van de kiezer, dankzij het gebruik van artificiële intelligentie en een legertje Russische trollen.

De verkiezingen van juni krijgen zo de allure van een moment van de waarheid: de vrije meningsuiting, de democratie, de rechtsstaat en de persvrijheid staan op het spel. Het lijkt fictie in een land als België maar het voorbeeld van autoritaire regimes in Polen en Hongarije toont aan hoe snel de rechtsstaat ontmanteld kan worden.

De democratisch verkozen regering van premier Donald Tusk in Polen heeft het heel moeilijk om de klok na acht jaar bewind van de rechtsconservatieve PiS-regering terug te draaien. Een hervorming van het gerecht doorvoeren, blijkt aartsmoeilijk; de depolitiserings van de openbare omroep is evenmin een sinecure.

Ook Karl van den Broeck, hoofdredacteur van Apache, waarschuwt in deze *Journalist* voor de gevaren van partijen als Vlaams Belang bij de komende verkiezingen. ‘Als je een partij hebt die in haar programma heeft staan dat alle subsidies voor journalistiek, alle platformen voor factchecking én de openbare omroep moeten verdwijnen, dan denk ik dat wij als journalisten mogen zeggen dat wij gevisieerd worden door die partij.’

Politieke keuzes worden gemaakt door de kiezer, niet door journalisten. Maar ook de kern van het journalistieke werk bestaat uit het maken van keuzes over wat relevant is, zinvol, betrouwbaar én voldoende gecheckt. Journalistiek is mensenwerk en verdomd nodig voor het behoud van een vrije, democratische samenleving.

**KRIS
VAN HAVER**
Voorzitter
VVJ / AVBB

‘Apache wil de kleinste van de groten zijn’

Alle juridische perikelen ten spijt: het gaat goed met Apache. Karl van den Broeck, die zijn tienjarig jubileum als hoofdredacteur viert, vertelt graag waarom.

AUTEUR: SELMA FRANSSEN – FOTO'S: SARAH VAN LOOY

Welke weg heb je afgelegd voordat je hoofdredacteur werd van Apache?

‘Ik heb 18 jaar voor *De Morgen* gewerkt en daar zowat elke mogelijke journalistieke functie gehad: chef nieuws, chef cultuur, binnenland, buitenland, politiek... In 2005 stapte ik over naar *Knack*, waar ik eerst adjunct-hoofdredacteur en dan hoofdredacteur werd. Na zes jaar ontstond er een conflict met de directie waarna ik en Rik Van Cauwelaert werden ontslagen. Een redelijk traumatische ervaring, want dat was een leuke job die mijn wereld sterk verruimde. Daarna ben ik op vraag van Wouter Verschelden teruggekeerd naar *De Morgen* om chef boeken te worden. Dat was een jeugddroom die uitkwam, ook al moest ik de helft van de stukken uit *de Volkskrant* overnemen en had ik bijna geen budget voor de andere helft. Toen Wouter Verschelden vertrok, werd er nog meer bespaard op de boekenbijlage en was voor mij de lol eraf.’

Toen belde Tom Cochez op om te vragen of je hoofdredacteur van Apache wilde worden.

‘Dat was een heel aantrekkelijk aanbod, want er waren investeerders die 1 miljoen euro in *Apache* zouden stoppen. Ik mocht een redactie van acht mensen aanwerven. Tegen dat ik op mijn stoel zat, was dat scenario in elkaar gestort. Na een succesvolle crowdfunding konden we toch verder, maar met een piepklein team. Ik ben naast mijn hoofdredacteurschap deeltijds gaan werken als non-fictiepro-

grammator bij BOZAR. Dat beviel me zo goed dat ik die functies nog steeds combineer, ook al staat Apache intussen op eigen benen. De jobs vullen elkaar zowel qua inhoud als netwerk aan. Zo had ik onder meer het genoegen om bij BOZAR op het podium van de grote zaal Bernie Sanders te interviewen en om met Caroline Pauwels *Difference Day*, de dag van de persvrijheid, te organiseren. Bovendien wilde ik bij *Apache* niet de dagelijkse coördinatie doen, zodat ik zelf ook kan schrijven. We hebben een goeie manier gevonden om het hoofdredacteurschap in te vullen. Apache is ook een horizontale organisatie waar alle beslissingen in onderling overleg genomen worden.’

Waarom blijf je voor Apache kiezen?

‘Ik heb het hele businessmodel van de kranten zien instorten, de laatste jaren versneld door de invloed van sociale media. Daardoor is het heel moeilijk geworden om aan echte journalistiek te doen in de reguliere media. De dynamiek die ik leerde kennen op de redactie van *De Morgen* in 1987 is vandaag ver te zoeken; het journalistieke kompas wordt nu bepaald door clicks en conversies. Terwijl de beste journalistiek volgens mij ontstaat wanneer journalisten en lezers op de redactie komen en ergens boos, blij, gelukkig of verontwaardigd over zijn. Als redactie ga je op zoek naar de bron van die emoties. Die redactionele dynamiek is voor mij heilig en bij *Apache* heb ik die weer gevonden.’

Hoe moeilijk is het om een onafhankelijk initiatief als Apache gaande te houden?

‘Wij zijn een coöperatie; onze lezers zijn onze eigenaars. Elk van onze 2.000 coöperanten heeft één stem in de algemene vergadering, ongeacht het geld dat hij binnenbrengt – niemand kan een miljoen in *Apache* steken en de scepter gaan zwaaien. Dat geeft enorm veel redactionele onafhankelijkheid. We hebben ook geen adverteerders. De redactie wil dat niet, al denk ik zelf dat er wel een model mogelijk is waarin advertenties passen. Denk aan dat van *The Guardian*, dat onder meer oliebedrijven uitsluit als adverteerders. *Apache* wil de privacy van lezers wel garanderen, maar daarmee maken we het onszelf niet gemakkelijk: we kunnen bezoekers moeilijk targetten met ons aanbod omdat we maar heel weinig data van hen verzamelen.’

‘We hebben heel lang veel verlies gemaakt, dat telkens is bijgepast door onze leden. Een paar jaar geleden is *Apache* winstgevend geworden. Die winst hebben we opgespaard en in 2023 geïnvesteerd in marketing en abonnementenbeheer. Dat was nodig, want *Apache* heeft altijd alleen maar geïnvesteerd in journalisten, maar je moet hun werk ook naar de lezer weten te brengen. Vroeger wilden we de grootste van de kleintjes zijn, vandaag is het onze ambitie om de kleinste van de groten te zijn. En dat met échte journalistiek. Om dat te bereiken zetten we onder meer in op een marketingstrategie waarbij we bijvoorbeeld onze lezers een gratis

abonnement voor één maand geven om hen te overtuigen zich te abonneren. We werken ook samen met andere media, onlangs nog met *Humo* in het dossier over Filip Dewinter.'

Apache verschijnt sinds 2020 ook vier keer per jaar op papier. Waarom die keuze?

'Het past in onze strategie om meer naamsbekendheid te verwerven. Het magazine ligt in de winkel en we delen het uit op evenementen. Het is een heel mooi visitekaartje, waar we erg trots op zijn. Het magazine heeft een goede mix van essays, interviews, grafische reportages, maar ook poëzie. Coördinator Jan Walraven doet dat fantastisch. Is een magazine uitbrengen in digitale tijden een vreemde zet? Nee, er blijven genoeg mensen die graag op papier lezen: van onze 7000 abonnees kiezen 1500 voor de formule met het magazine. Ik denk dat de papieren krant op weekdagen uiteindelijk zal verdwijnen, maar de weekendkrant zal blijven en nog chiquer

'De beste journalistiek ontstaat wanneer journalisten en lezers op de redactie komen en ergens boos, blij, gelukkig of verontwaardigd over zijn'

worden. Papier wordt een luxeproduct. Op die ontwikkeling spelen we in.'

Hoe is onderzoeksjournalistiek in Vlaanderen de laatste tien jaar veranderd?

'In mijn beginjaren had elke krantenredactie een aantal onderzoeksjournalisten. Ook populaire en regionale kranten, zoals de *Gazet van Antwerpen*, hadden zeer goede onderzoeksjournalisten, die de tijd kregen om degelijk onderzoek te doen. Paul Goossens heeft mij destijds geleerd dat onderzoeksjournalistiek het laatste is waar je op moet besparen. Toch is dat precies wat er in 2009 gebeurde bij

De Morgen: Klaus Van Isacker ontsloeg een kwart van de redactie, de onderzoeksjournalisten als eerste. De onderzoeksjournalistiek in België was toen eigenlijk al dood, het werd gezien als iets dat vooral geld koste en miserie opleverde zoals processen en rechten van antwoord. Er werd ook gedacht dat de adverteerders alles gingen betalen en dat de kranten gratis zouden worden, naar het voorbeeld van titels als *Metro*. Vandaag is men op beide zaken teruggekomen. De digitalisering heeft het advertentiemodel onderuitgehaald. Het heeft ook de mogelijkheden van onderzoeksjournalistiek grondig veranderd. Vandaag werken onderzoeksjournalisten

vaak internationaal samen om gigantische hoeveelheden data te onderzoeken, bijvoorbeeld via *het International Consortium of Investigative Journalists*, dat onder meer de *Panama Papers* uitbracht. Dat soort grote onthullingen hebben ertoe geleid dat kranten weer inzien dat onderzoeksjournalistiek belangrijk is voor hun imago en abonnementenverkoop. Ook in Vlaanderen, hoewel ik de indruk heb dat men hier al snel iets onderzoeksjournalistiek noemt wat vroeger gewone journalistiek was. Wanneer je als journalist een rapport leest en een paar telefoontjes pleegt voor een artikel, is dat geen onderzoeksjournalistiek. Dat is je job.'

De onthullingen van *Apache* over nauwe banden tussen het Antwerpse stadsbestuur en projectontwikkelaar Land Invest Group leidden tot meerdere

'Ik ben zeven keer voor de rechter moeten komen; tijdens de lockdowns vormde ik zowat een bubbel met de deurwaarder'

rechtszaken, die jaren aansleepten. Welke impact had dat op jullie werking?

'We hebben een kleine redactie, die samen met onze advocaten veel tijd heeft moeten steken in de verdediging. Ik ben zeven keer voor de rechter moeten komen; tijdens de lockdowns vormde ik zowat een bubbel met de deurwaarder. Het is verre van fijn om aan vrienden en familie uit te moeten leggen dat je – zonder je te hebben kunnen verdedigen – bent veroordeeld via een eenzijdig verzoekschrift. Later bleek ook dat er privédetectives achter ons aangestuurd zijn.'

'Dat *Apache* in alle zaken zou worden vrijgesproken, daar heb ik eigenlijk niet aan getwijfeld. We hebben met grote voorzichtigheid onze bevindingen gebracht. Een fout in dit dossier had het einde van *Apache* kunnen betekenen; we hebben dus inhoudelijk en deontologisch ons huiswerk echt wel gedaan. De rechter heeft ons daarin gelijk gegeven en geoordeeld dat de opnames met verborgen camera voor het 'fornuisfilmpje' (*dat toont hoe Bart De Wever en een groot deel van het Antwerpse stadsbestuur arriveren voor het verjaardagsfeest van vastgoedondernemer Erik Van Der Paal in restaurant 't Fornuis op 20 oktober 2017, n.v.d.r.*) geoorloofd waren. We filmde wat op de openbare weg zichtbaar was en hadden dit op geen enkele andere manier aan het licht kunnen brengen. We hebben gewonnen in eerste aanleg, in beroep en in cassatie. Ik kreeg zelfs een kleine schadevergoeding. Maar ondertussen is *Apache* jarenlang in diskrediet gebracht. Er was een tijd dat mijn journalisten en ik regelmatig in de mainstream media aan bod kwamen, maar na de klachten tegen ons werden we enkel nog uitgenodigd om ons te verdedigen tegen aantijgingen. We zijn weggezet als criminelen, een linkse versie van 't *Scheldt*. Dat is wraakroepend. Ik pik het niet meer dat *Apache* een lasterlijk medium genoemd wordt.'

Wat is er sindsdien veranderd op het vlak van persvrijheid?

'De manier waarop men geprobeerd heeft *Apache* mond dood te maken heeft tot in het Europees Parlement aanleiding gegeven tot wetswijzigingen: journalisten mogen niet meer worden geschadwd door privédetectives. Ook is er een politiek akkoord bereikt over de anti-SLAPP-richtlijn. Dat zijn belangrijke stappen. Ik wil niemand het recht ontnemen om een klacht tegen mij als hoofdredacteur in te dienen, maar ik vind wel dat de samen-

'Als een ander medium straf nieuws heeft, honoreer dat dan'

In 2023 kreeg *Apache* Het Vliegwielt van de VVOJ, om jullie bijdrage aan de onderzoeksjournalistiek te erkennen. Je hebt toen gepleit voor meer camaraderie in de stiel.

'Nu is het vaak: onze primeur is de enige primeur. Als *VRT* met *Pano* een reportage brengt over sociale huisvesting, smeren ze dat een week uit op hun website. Terwijl dat geen primeur is in de strikte zin van het woord. *Apache* en andere media hebben daar al eerder en uitgebreider over bericht en toen nam de *VRT* het nieuws niet over. Als een ander medium straf nieuws heeft, honoreer dat dan. Over de inhoud van onze dossiers over de omstreden bouwprojecten aan de Antwerpse Tunnelplaats hebben maar weinig kranten geschreven. Het was steeds 'volgens *Apache* is de Renault-site twee keer op een dag verkocht'. Dat is niet zo volgens *Apache*, dat is zo volgens de verkoopovereenkomst, die op onze

website staat! Alleen bij *De Standaard* heeft journaliste Ine Renson heel het onderzoek opnieuw gedaan, met de documenten die wij hadden en onze bevindingen bevestigd. Maar het 'Fornuisfilmpje', waarvan wij de risico's gedragen hebben, daar contacteerde iedereen ons over: mogen we dat op onze website zetten en hoeveel moeten wij daarvoor betalen? Ze kregen het gratis van ons waardoor zij er geld mee verdienden en wij niet. Dat was heel cynisch. Gelukkig hebben we ook uit veel hoeken steun gekregen, van lezers, de *VVJ* en collega's uit het vak. *Apache* is ook groot geworden door die rechtszaken, dat moeten we niet onder stoelen of banken steken. De opbrengst van de benefietactie in de Roma die Wouter Deprez organiseerde heeft onze advocatenkosten meer dan gedekt. Daarna is het aantal abonnees ook de hoogte in gegaan, wat opnieuw gebeurde tijdens corona.'

‘Als de VRT een Vlaams Belanger voor een debat uitnodigt, moet er een disclaimer in beeld komen met ‘deze partij wil de VRT afschaffen’

leving zich moet bezinnen. Want het gebeurt te vaak dat artikels en boeken niet gepubliceerd worden uit vrees voor rechtszaken. We hebben in Vlaanderen een Raad voor de Journalistiek en een recht van antwoord. Iedereen die vindt dat hij benadeeld is, kan dat langs die weg aanklagen. Als dat niet lukt, kun je het bij de rechter proberen. De eenzijdige verzoekschriften waar men zich nu van bedient, brengen de persvrijheid en daarmee de democratie in gevaar.’

Op welke artikels ben je het meest trots?

‘Onze stukken laten al jaren zien dat de politiek medeplchtig is aan de woningnood en de daardoor veroorzaakte maatschappelijke malaise. Met het dossier

rond Land Invest toonden we aan dat het soort vastgoed dat in onder meer Antwerpen gestimuleerd wordt, beleggingsvastgoed is. De politiek stelt kiezers met geld in staat om via een tweede verblijf nog meer geld te vergaren, want dat kan in België enkel nog door het in vastgoed te steken. Ondertussen kan de lage middenklasse geen kot meer betalen voor hun studerende kinderen. Ook op de markt van de koten zijn de vastgoedontwikkelaars actief en drijven ze de prijzen omhoog. Daarnaast bouwen en verhuren ze rusthuizen aan exorbitante bedragen, waardoor er geen geld meer overblijft om gedegen zorg aan de bewoners te verlenen. Dat heeft tijdens de coronacrisis onrechtstreeks duizenden mensen het leven gekost.

Ik ben er trots op dat *Apache* al die aspecten van vastgoed als beleggingsproduct in beeld gebracht heeft. Want woningnood heeft enorme maatschappelijke gevolgen. Als het volk met de baksteen in de maag haar kinderen niet meer kan laten wonen, dan komt er een revolutie. Het is volgens mij een van de grote motors voor het succes van Vlaams Belang, dat kiezers vertelt dat migranten onze woningen innemen.’

Hoe kijk je naar de gevolgen van verrechtsing in Vlaanderen voor het medialandschap?

‘We zien in heel Europa dat openbare omroepen in gevaar komen wanneer er autoritaire regimes zijn. Kijk maar naar Polen, waar de openbare omroep nu volledig heropgebouwd moet worden. Als journalisten mogen we niet blind zijn voor de gevaren die op ons afkomen. Als je een partij hebt die in haar programma heeft staan dat alle subsidies voor journalistiek, alle factcheckingplatformen en de openbare omroep moeten verdwijnen, dan denk ik dat wij als journalisten mogen zeggen dat wij gevisieerd worden door die partij. Dat dit voor ons geen partij is als alle andere. Ik heb al verschillende keren geschreven dat als de VRT een Vlaams Belanger voor een debat uitnodigt – wat ze moeten doen zolang ze maar kritisch worden bevraagd – er een disclaimer in beeld moet komen met ‘deze partij wil de VRT afschaffen’. Ik vind het masochistisch om dit niet te doen. De kijker heeft recht om te weten dat wanneer die partij aan de macht komt, pluralistische debatten niet meer mogelijk zullen zijn.’

Iets anders: je zit sinds kort in de redactieraad van *De Journalist*.

‘Dit interview was niet mijn idee! Maar ik wil graag van de gelegenheid gebruikmaken om lezers op te roepen om hun voorstellen in te sturen. *De Journalist* is het enige ledenblad waarvan de eigen lezers ook de beste schrijvers zijn. Wat een luxe. Bij andere verenigingen is het vaak alle hens aan dek als het ledenblad gevuld moet worden.’

Europese Unie wil achterpoortjes inzake betalingsachterstand sluiten

In de EU worden er jaarlijks voor meer dan 18 miljard facturen uitgeschreven. Liefst de helft van de betalingen komt later dan overeengekomen of wettelijk bepaald. Voor spelers met weinig slagkracht, zoals freelancejournalisten, zijn er dringend stappen nodig. Een nieuwe verordening in b2b-relaties – een herziening van de huidige richtlijn betalingsachterstand - moet de lacunes in de wetgeving aanpakken. Zo wordt de betalingstermijn en de duur van de aanvaardings- of controleprocedure beperkt tot maximaal 30 dagen.

Daarnaast wordt verduidelijkt dat er automatisch rente verschuldigd is bij betalingsachterstand. Deze is gelijk aan de referentierentevoet vermeerderd met 8 procentpunten. Ook is automatisch een forfaitaire vergoeding voor invorderingskosten verschuldigd. Tot slot zijn lidstaten verplicht nationale autoriteiten aan te wijzen die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de nieuwe verplichtingen.

De volgende stap is de goedkeuring door de plenaire vergadering van het Europees Parlement eind april. Zie ook p. 23. (CM)

DE QUOTE

De waarheid is in the eye of the beholder, maar de werkelijkheid staat overal om ons heen en proberen die in woorden te vangen is en blijft een prachtig en belangrijk vak. Mensen zijn godlof veel meer dan handige troefkaarten in een primitief potje geopolitieke bluffpoker.

Uit het boek *Post uit Rusland* van de Nederlandse journaliste Laura Starink

IN DE KIJKER

De Kindwijzer

In de aanloop naar de verkiezingen is het heel belangrijk dat jongeren niet blootgesteld worden aan desinformatie.

Uit de Digimeter van imec (zie pagina 20) blijkt trouwens dat 18- tot 24-jarigen op zoek zijn naar betrouwbare informatie. Omgekeerd onderzoeken Vlaamse media ook hoe ze politieke inhoud op een toegankelijke manier tot bij jongeren kunnen krijgen (zie pagina 24).

In die context zetten wij graag de Kindwijzer van Nieuws-WijsNeuzen nog eens in de spotlight. De Kindwijzer heeft als doel het fundamentele recht van kinderen en jongeren op informatie te beschermen tegen het probleem van nepnieuws en desinformatie. De leidraad helpt journalisten om hun berichtgeving beter af te stemmen op een jong publiek - hij maakt van hen 'kindwijze' journalisten. Dat moet ook helpen om het vertrouwen van jonge nieuwszoekers te winnen en van hen nieuwswijze kinderen en jongeren te maken.

Surf naar journalist.be of scan de QR-code:

Toegang tot Gaza voor de pers

Sinds de aanval van Hamas op Israëlische burgers op 7 oktober 2023 en de reactie van het Israëlische leger zijn liefst 98 Palestijnse journalisten om het leven gekomen. Anderen zijn gewond, vermist of gearresteerd door het Israëlische leger.

De ABVV herinnert Israël aan de noodzaak om journalisten in conflictgebieden te beschermen, en om de journalisten die in de Gazastrook zijn aangehouden onmiddellijk vrij te laten. Daarnaast dringt de AVBB aan op toegang tot Gaza voor de pers. Lees de brief van VVJ en Franstalige zusterorganisatie AJP aan de ambassadeur van Israël in België op journalist.be. (CM)

Franse concurrentiewaakhond legt Google nieuwe boete op

Frankrijk legt Google een nieuwe boete op van 250 miljoen euro wegens hergebruik van nieuws. Volgens de toezichthouder liet Google na om te goeder trouw te onderhandelen met de uitgevers over hun vergoeding. Ook heeft Google zijn AI-model Bard – intussen omgedoopt naar Gemini – getraind met nieuws zonder de uitgevers en persagentschappen daarvan op de hoogte te brengen. Het persuitgeversrecht werd ingevoerd door een Europese richtlijn in 2019 en geeft persuitgevers het recht om vergoed te worden wanneer hun inhoud wordt hergebruikt door grote techbedrijven als Google. De boete komt bovenop een eerdere boete van 500 miljoen euro voor een soortgelijke overtreding in juli 2021. (CM)

HET CIJFER

Op 27 februari keurde het Europees Parlement met een overtuigende meerderheid de anti-SLAPP-richtlijn goed. De richtlijn voert waarborgen in voor slachtoffers van strategische rechtszaken tegen publieke participatie. 546 parlementsleden stemden voor, 47 stemden tegen. Daarnaast waren er 31 onthoudingen. De tegenstemmen en onthoudingen maken deel uit van de extreemrechtse ID-partij van het Vlaams Belang en Marine Le Pen, de conservatieve ECR-fractie en de liberale RENEW. Ook 22 onafhankelijken haakten af. (CM)

Eerste factcheckmarathon van de Lage Landen in aanloop van verkiezingen

Nu de verkiezingen van 9 juni stilaan naderen en de campagne op gang komt, vliegen de politieke uitspraken en beloftes ons om de oren. Maar kloppen de cijfers wel die kandidaten en partijen daarbij gebruiken? Vanaf 27 mei bundelen VRT NWS, Knack, Factcheck.Vlaanderen, deCheckers.be, RTBF, Algemeen Dagblad, Pointer (KRO/NCRV) en Nieuwscheckers hun krachten. Dagelijks worden er minstens twee factchecks gemaakt in tekst, audio en video over thema's zoals koopkracht, veiligheid, klimaat en migratie. Dankzij de samenwerking wordt een breder publiek bereikt en kan foute of misleidende informatie sneller weerlegd worden. Via deCheckers.be kunnen Vlamingen ook zelf factchecks aanvragen of politieke uitspraken signaleren die ze graag willen laten checken. Alle factchecks van de marathon zullen verschijnen op de website en in de app van VRT NWS, op sociale media en in de verkiezingsprogramma's op radio en televisie. (CM)

OPERATION MINCEMEAT

FILM

Desinformatie is van alle tijden, zo illustreert deze film van John Madden. In 1943 wilden de geallieerden Hitler immers doen geloven dat er een invasie zou plaatsvinden op Sardinië en Griekenland, terwijl de eigenlijke inval op Sicilië zou doorgaan. Daarvoor werd de meest briljante en bijzondere desinformatiestrategie van de hele oorlog verzonnen. Met onder meer Colin Firth en Matthew Macfadyen.

[Verkrijgbaar via onder meer bol.com](#)

NEW CAPITAL

BOEK

Voor dit boek trok de Belgische fotograaf Nick Hannes door zes landen (Egypte, Korea, Nigeria, Kazachstan, Indonesië en Brazilië) die in een recent verleden een nieuwe hoofdstad hebben gebouwd of daar volop mee bezig zijn. Het resultaat is een kritische reflectie op ongebreidelde neoliberale stadsontwikkeling en haar sociale en ecologische gevolgen, maar het boek is ook doorspekt met subtiele humor en verrassende toevalligheden.

[New Capital - Building cities from scratch](#), Lannoo, 208 blz.

FRONT

BOEK

Robin Ramaekers is al 22 jaar oorlogscorrespondent, eerst voor VRT en dan voor VTМ. Op de tweede dag van zijn tweede werkweek vlogen twee vliegtuigen in de Twin Towers. Hij bleef die dag op de redactie, maar toen hij de ervaren collega's zag uitrukken, begreep hij al: dit wil ik ook. Wat daarna volgt, leest als een spannend tijdsdocument.

[Front, Manteau, 384 blz.](#)

SCOOP

FILM

In 2019 gaf prins Andrew een veelbesproken interview aan *Newsnight*, een actualiteitenprogramma van de BBC. Daarin had hij het over zijn betrokkenheid bij de schandalen rond miljardair en zedendelinquent Jeffrey Epstein. Deze film is daarop geïnspireerd en laat zien welke lange weg de vrouwen van *Newsnight* aflegden om het interview voor elkaar te krijgen. Met onder meer Gillian Anderson en Rufus Sewell.

[Sinds 5 april op Netflix](#)

'AI zal nooit een goeie journalist zijn'

Op de workshop 'AI-tools voor research-journalistiek en factchecking' kwamen Luc van Bakel, verantwoordelijke van de checkredactie van vrtnws, Amra Dorjbayar, CEO van Wobby, en Simon Van Dorpe, journalist bij Follow The Money, uitleggen hoe je als journalist AI kan inzetten voor je werk.

STEVE VAN HERPE

Volgens het Global Risk Report 2024 van het World Economic Forum, met de resultaten van een bevraging van bijna 1500 experts, wordt het grootste risico voor onze samenleving voor de komende twee jaar: desinformatie. Het staat daarmee onder meer boven: extreme weersomstandigheden, cyber insecurity, gewapende conflicten, inflatie, sociale polarisatie... De experts zien daarvoor twee redenen: de opkomst van generatieve AI en het feit dat er in heel veel landen dit jaar verkiezingen op het programma staan. Dat AI en desinformatie als een dreiging wordt ervaren, blijkt ook uit een enquête van de VRT, zo zegt Luc van Bakel, verantwoordelijke van de checkredactie van vrtnws. Daaruit blijkt dat 80 procent van de ondervraagden desinformatie een probleem noemen. Daardoor weten ze niet meer welk nieuws ze nog kunnen vertrouwen. Vooral jongeren twijfelen. AI is ook een dreiging. Het wordt ingezet om nepberichten, nepaudio's en nepvideo's te maken. Denk maar aan phishingmails om fondsen te werven, de nepfoto's van arrestaties van BV's die op sociale media circuleren of de audio deepfake van de stem van Joe Biden die de Democraten

‘Elk mediabedrijf zoekt naar tools om nepnieuws te herkennen, maar er is nog niets dat echt goed werkt’

LUC VAN BAKEL

opriep om nog niet in de voorverkiezingen te gaan stemmen maar te wachten tot november.

Via tal van goedkope nudify apps is het tegenwoordig ook heel gemakkelijk om iemand ‘in zijn blootje te zetten’, een probleem dat vooral op scholen steeds grotere proporties aanneemt. Ook in verkiezingscampagnes wordt AI gebruikt. Zo circuleerde in Nederland op sociale media een beeld van PvdA-lijsttrekker Frans Timmermans. De socialist en ‘klimaatpaus’ zit er in een vliegtuig achter een tafeltje met luxe hapjes en -drankjes. De afbeelding wordt gebruikt om aan te tonen hoe Timmermans zogezegd écht reist. Op sociale media bereikte de foto duizenden

mensen en werd hij een ‘kaviaarsocialist’ genoemd. Maar het beeld is niet echt. De rechterhand van Timmermans heeft bijvoorbeeld zes vingers, er staat een glas wijn op zonder voetje en de schil van een sinaasappel is wit. Daaruit kan je afleiden dat dit een door AI gegenereerd beeld is. Het is dus zaak om alert te blijven en foto’s en filmpjes die verspreid worden aandachtig onder de loep te nemen.

‘FLOOD THE ZONE WITH SHIT’

AI wordt gretig gebruikt om mensen op het verkeerde been te zetten, om desinformatie te verspreiden, om twijfel te zaaien. Dat heeft ook een aantal neveneffecten. Zo is er de fameuze quote van Steve Bannon, die een tijdje chef-strateeg en adviseur van president Donald Trump was. “De Democraten zijn niet belangrijk”, zei Bannon. “De echte tegenstanders zijn de media. *And the way to deal with them is to flood the zone with shit.*” Kortom, zoveel nepnieuws verspreiden dat mensen op den duur door de bomen het bos niet meer zien. Dat fake news zes keer sneller rondgaat dan echt nieuws, werkt de verwarring alleen maar in de hand. Door AI gegenereerd fake news raken

echte feiten ‘vervuild’. Er circuleert bijvoorbeeld een foto van Tankman die een selfie neemt voor een tank op het Plein van de Hemelse Vrede. Of een selfie van een man op de Twin Towers net voor het vliegtuig inslaat op 9/11.

AI ALS ASSISTENT

“Elk mediabedrijf zoekt naar tools om nepnieuws te herkennen, maar er is nog niets dat echt goed werkt”, aldus Luc van Bakel. Toch kan je een aantal hulpmiddelen inzetten voor je journalistieke werk. Niet alleen tools die nepnieuws, -foto’s of video’s detecteren en factchecks verzamelen, maar ook software die vertalingen maakt of de transcriptie van een interview automatisch uitschrijft (zie kader). Je kan ook vragen stellen aan chatbots (ChatGPT, Gemini...) of ze gebruiken om een tekst te herschrijven of beter te formuleren. Gebruik je een chatbot als research-tool, is het wel opletten geblazen. Chatbots kunnen foute informatie geven en bronnen verzinnen. En ze baseren hun antwoorden op de algemeen beschikbare info. Stel dat Galileo Galilei in de 16de eeuw aan een chatbot gevraagd zou hebben of de aarde rond de zon draait, dan zou de

AI-tools om fake news te herkennen

INFORMATIE OVER FOTO'S OF VIDEO'S

- » **images.google.com:** foto uploaden en daarna zoeken op afbeeldingsbron - zo kan je zien of je met de originele foto te maken hebt of een bewerking
- » **tineye.com:** zoekt op op welke plaats een afbeelding, of een bewerking daarvan, nog gebruikt wordt
- » **yandex.com/images:** zoekt gelijkaardige beelden en geeft je suggesties waar informatie over de foto gevonden zou kunnen worden
- » **bing.com/?scope=images:** zoekt uit op welke plaatsen een foto gebruikt is
- » **weverify.eu:** gaat na of informatie niet fake is, maar heeft ook een deepfake detector om te checken of foto's en video's gemanipuleerde beelden bevatten
- » **mever.gr:** afkorting van Media Verification
- » **aiornot.com:** is een beeld door AI gemaakt of niet? Niet 100 procent betrouwbaar
- » **thehive.ai:** gaat echtheid van beelden na, maar je kan ook tekst invoeren om te zien of een tekst met AI gemaakt is; niet 100 procent betrouwbaar
- » **geospy.ai:** als je er een foto in plakt, geeft hij exact de locatie van waar de foto genomen is; beperkt betrouwbaar

FACTCHECKING

- » **factrank.org:** detecteert mogelijk te checken beweringen
- » **originality.ai:** doet factchecks en geeft een indicatie voor plagiaat, maar ook niet 100 procent betrouwbaar
- » **decheckers.be:** verzamelt factchecks van zes verschillende Nederlandstalige media, zoals vrtnews en Knack

HULP BIJ JOURNALISTIEK WERK

- » **trint.com en otter.ai:** zet audio of video automatisch voor je om in tekst
- » **fliki.ai:** transformeert tekst in video of in audio, eventueel voor toepassing op socialemediakanalen
- » **claude.ai:** bewerken van teksten
- » chatbots zoals **ChatGPT** en **Gemini**
- » **chatpdf.com:** laat je toe om vragen te stellen aan pdf-documenten of om een pdf samen te vatten
- » **wobby.ai:** dataplatform waarmee je complexe data kan omzetten naar boeiende nieuwsverhalen

chatbot dat ontkend hebben. AI-tools hebben nu eenmaal de neiging om een algemene consensus over een bepaald onderwerp te versterken, terwijl het net de job van de journalist is om de algemene consensus in twijfel te trekken en dingen in vraag te stellen. Die basiskritische houding van de journalist blijft van het grootste belang, vindt ook Van Bakel.

AI BIJ FTM

Follow the money (FTM) is een platform voor onderzoeksjournalistiek op EU-niveau. Het medium heeft momenteel twee websites, fm.nl en fm.eu, en heeft een grote redactie in Brussel. Het verdienmodel is gebaseerd op abonnees (meer dan 42.000), niet op advertenties. FTM duikt in Europese dossiers en brengt lobby-activiteiten in kaart.

FTM-journalist Simon Van Dorpe vertelt dat het medium onderzoekt hoe het AI kan inzetten. Dat kan in de eerste plaats gebeuren ten voordele van de lezer. Zo worden artikels omgezet in spraak, zodat ze ook beluisterd kunnen worden. Ook de omgekeerde beweging wordt gemaakt: podcasts die in tekstversie worden aangeboden. ChatGPT vat lange, doorwrochte artikels samen voor de lezer. Die

samenvattingen moeten altijd wel nog gecheckt worden door de auteur van het stuk. FTM experimenteert ook met AI op de klantenservice bij het opzeggen van abonnementen of bij het verwijderen van ongepaste reacties op artikels. Ook journalisten maken bij FTM gebruik van AI om artikels te vertalen, om de transcriptie van een interview te maken of om vragen te stellen aan pdf's.

MENSELIJKE INBRENG

Met AI-tools kan je het journalistieke proces dus enorm versnellen en zo tijd vrijmaken voor diepgaandere journalistiek, luidt het bij Luc van Bakel en Simon Van Dorpe in koor. AI-tools kunnen natuurlijk ook gebruikt worden als besparingsmaatregel, daar moeten we niet flauw over doen. Sowieso blijven de menselijke inbreng en controle wel essentieel. Amra Dorjbayar, datajournalist en uitvinder van Wobby, besluit: "AI zal nooit een goeie journalist zijn. AI kan verbanden leggen, maar het zal nooit de juiste vragen stellen, kritisch zijn of aan de alarmbel trekken. Robotachtige artikels kan het perfect uitvoeren, maar het écht creatieve van de mens kan niet vervangen worden."

DE PASSIE VAN ♥ JONAS CRETEUR

'De cijferkoning van de Vlaamse sportjournalistiek', zo werd Jonas Creteur een keer aangekondigd als praatgast in een wielerpodcast. De sportredacteur van *Knack* is tuk op cijfers en statistieken en werkt bijna zo vaak met Excel als met Word. 'Maar uit interviews, verhalen en analyses haal ik de meeste voldoening.'

HANS DIERCKX

'Sportjournalistiek is zeven op zeven'

'Toen Milaan-San Remo gewonnen werd door Jasper Philipsen, besloot ik in de plaats van een analyse een reconstructie te schrijven. Die avond heb ik de finale seconde per seconde herbekeken en alle reacties en verslagen bij elkaar gesprokkeld. Op zondagvoormiddag heb ik er een lang artikel van gemaakt. Je moet weten dat ik de dag voordien al begonnen was met de interviews en voorbeschouwingen in binnen- en buitenlandse kranten door te nemen, wat maakt dat ik anderhalve weekenddag met die wedstrijd bezig ben geweest. Gelukkig kon ik daarnaast nog gaan lopen en fietsen. Sportjournalistiek, dat is zeven dagen op zeven. Ik denk niet dat er één dag in het jaar is dat ik niet met mijn vak bezig ben, al is het maar om informatie te verzamelen en dossiertjes aan te leggen. Tenzij dan met Nieuwjaar. Alhoewel: dan kijk ik naar de veldrit van Baal.' (lacht)

STATISTIEKEN

'Die zondagmiddag ben ik ook nog een uur bezig geweest met het aanvullen van mijn Excelbestanden, met de tijdsverschillen over het finishpercentage tot en met de kijkcijfers. Ik doe dat al jaren voor alle grote sportwedstrijden, zoals EK's en

WK's, Olympische Spelen, enzovoort. Een gewoonte uit mijn beginjaren, toen ik eindredacteur was van de basketbalpagina van *Het Laatste Nieuws*. Toen ik later voor *Sport/Voetbalmagazine* Zulte Waregem volgde, hield ik ook elk detail bij, waardoor ik altijd wel nieuws kon creëren dat we over andere clubs niet hadden. Het voordeel van jarenlang data te verzamelen, is: hoe meer je er hebt, hoe gemakkelijker je iets terugvindt. Maar je moet er wel het juiste uit kunnen plukken. Artificiële intelligentie zou me daar zeker mee kunnen helpen. Eigenlijk zou ik eens een paar dagen de tijd moeten nemen om te kijken wat ik er precies mee kan doen.'

'Ik hou al jaren data bij over alle grote wedstrijden'

OVERBLIJVER

'Toen *Sport/Voetbalmagazine* begin 2023 opgedoekt werd, was ik de enige voltijdse redacteur die binnen Roularta aan boord kon blijven, en verhuisde ik naar *Knack*.

Goede journalistiek is...

- ♥ ...mensen iets bijleren. Je leest soms beschouwingen die misschien mooi geschreven zijn, maar waarbij je je afvraagt wat je ervan opsteekt.
- ♥ ...heel veel lezen. Zo doe je voorkennis en ideeën op, die je nodig hebt als je over veel verschillende thema's moet kunnen schrijven.
- ♥ ...soms je enthousiasme negeren. Wanneer je bij sportgeschiedenis op de eerste rij staat, moet je vooral journalist blijven en dat moment vastleggen.

Dat was een zeer dubbel gevoel, want ik kon weliswaar mijn job behouden, maar vond het doodjammer voor mijn collega's. Inhoudelijk is mijn werk grotendeels hetzelfde gebleven. Over voetbal schrijf ik niet, dat doet een collega, maar verder wel over alles: van wielrennen over shorttrack tot Formule 1. Minstens de helft van wat ik schrijf verschijnt enkel online. Daar kan ik wel meer voor de kenners schrijven, omdat het grote publiek toch al bediend wordt door *Sporza* en door de kranten. Zoals die reconstructie van Milaan-San Remo.'

Le droit à l'oubli anno 2024

Eens op het internet, altijd op het internet? Vorig jaar gelastte het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg de Franstalige krant *Le Soir* om de naam van een bestuurder die verantwoordelijk was voor een dodelijk verkeersongeval in 1994 te wissen in het online archief. Voor de Vlaamse uitgevers is de uitspraak geen gamechanger. Al sinds de opkomst van nieuwssites en onlinepublicaties denken ze noodgedwongen na over *le droit à l'oubli*. Een stand van zaken.

CHARLOTTE MICHILS

'Mensen vragen dagelijks om vergeten te mogen worden.' Dat zegt Karen Van Brabant, *legal counsel* bij DPG Media, in een vorige editie van *De Journalist*. Eenzelfde geluid is te horen bij redactiemanager Toon van den Meijdenberg. Bij *De Tijd* en *L'Echo* lopen volgens algemeen hoofdredacteur Isabel Albers dan weer slechts enkele verzoeken per jaar binnen, en dat voor beide publicaties samen. Vorig jaar bijvoorbeeld ging het om acht vragen. De VRT bevindt zich ergens tussen de twee eerste groepen en Mediafin in.

VIRTUEEL STRAFBLAD

In 2023 kwam er voor een man die dertig jaar geleden een dodelijk verkeersongeval veroorzaakte, een einde aan zijn juridische

veldtocht. De Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vond het welletjes geweest. De – niet-geanonimiseerde – online berichtgeving komt neer op een 'virtueel strafblad'. Gelet op de tijd die intussen verstreken is, is dat niet langer verdedigbaar. Het Hof oordeelde eerder al dat kranten hun archieven niet systematisch moeten screenen om gerehabiliteerde veroordeelden te anonimiseren. Wel moet een uitdrukkelijk verzoek nader onderzocht worden.

VOLLEDIGE PERSARCHIEVEN

Persoonsgegevens mogen niet lichtzinnig gewist worden. Nieuwsarchieven vormen het collectief geheugen, de integriteit ervan

is essentieel. Het recht op vrije meningsuiting staat of valt met toegang tot – recente én oude - informatie. Feiten zijn heilig, wissen of bijwerken komt neer op het herschrijven van de geschiedenis. In de zaak-Hurbain werd dan wel de naam geschrapt in het online archief, de papieren versie blijft beschikbaar.

De aard en ernst van de gerechtelijke feiten, het actualiteitsgehalte of historisch en wetenschappelijk belang, het wordt allemaal meegenomen in de belangenafweging. Ook de efficiëntie van de maatregel en de inspanning van de anonimisering voor de uitgever worden in rekening gebracht.

CHARTER VOOR ONLINE PUBLICATIES

Printuitgevers en omroepen aan weerszijden van de taalgrens pakten in 2017 gezamenlijk uit met een charter voor online publicaties. Burgers kunnen vragen om een rechtzetting of om gerechtelijke informatie te actualiseren. Daarnaast is het mogelijk om een koppeling naar een webpagina te verwijderen. Dat laatste kan op het niveau van de zoekmachine of het mediabedrijf. Dat is de theorie. 'In de praktijk wordt het vaakst gevraagd om iets te verwijderen. In tweede orde om te anonimiseren. Heel soms wordt de keuze gelaten om te verwijderen of te anonimiseren', klinkt het bij Toon van den Meijdenberg. 'Desindexeren doen we niet, dat laten we over aan de zoekmachines.' Toch moet het charter voor Mediahuis niet per se aangepast worden: het blijft tenslotte een gedeeld werkstuk van alle mediapartners. Delisting kan volgens het charter enkel wanneer de vraag eerst gesteld werd aan de zoekmachine en dat verzoek geweigerd werd. Uitgevers kunnen op hun beurt weigeren in functie van het algemeen belang. Ook bij uiteenlopende visies onder genoemde betrokkenen behoudt de uitgever zich het recht voor om de vraag af te wijzen. Andere weigeringsgronden:

manifest tendentieuze of leugenachtige verzoeken of willekeurige keuzes tussen publicaties of kanalen.

PRINCIPIËLE 'NEE'

Een verzoek houdt geen de facto inwilliging in. Als je de pers opzoekt vanwege verkeershinder in je straat, moet je nadien niet komen vragen om het bericht te verwijderen of te anonimiseren omdat het de verkoop van je huis in de weg staat. Ook wie deelneemt aan een publiek event – een tv-programma of verkiezing van Miss België – zal botvangen. Van den Meijdenberg schat – 'nattevingerwerk' – dat zo'n

'Het privacyrecht moet afgewogen worden tegen andere fundamentele rechten zoals het recht op vrije meningsuiting en informatie'

kwart van de vragen positief beantwoord wordt. 'Bij naam genoemde veroordeelden die hun straf hebben uitgezeten, kunnen bij ons terecht met hun verzoek. Al is het ene misdrijf het andere niet, met de ene vraag gaan we behoedzamer om dan met de andere. Sowieso vertrekken we vanuit het principe dat anonimiseren niet kan.'

NIET NIEUW

Vroeger verscheen een artikel in de krant. Die kon je raadplegen in de Koninklijke Bibliotheek. Met online publicaties is het anders. Die blijven toegankelijk. Die

blijvende toegankelijkheid verklaart de roep om meer privacy. Om die vragen consequent te kunnen beantwoorden, was er nood aan een interne beleidslijn. Bij Mediahuis kwam die er na overleg met de hoofdredacties in 2008.

DEONTOLOGIE

Die vele aanvragen zetten niet meteen de individuele journalist aan het denken, het overzicht zit immers bij de hoofdredacties. Maar diezelfde hoofdredacties hameren wel op het belang van deontologie. Door die a priori ter harte te nemen, anticipeer je op vragen. De VRT beaamt dat. 'Ook wij krijgen vragen om te wissen maar zeker niet op dagelijkse basis. Wel proberen we zoveel mogelijk te anonimiseren met minder klachten als gevolg. Die basishouding maakt dat we kritisch staan ten opzichte van het wissen van nieuwscontent. We gaan er ook vanuit dat deze zijn maatschappelijk relevantie niet verliest en daarom moeilijk wisbaar is', zegt Sandra Coppiters, hoofd van de juridische dienst bij de VRT.

AVG

Het is nu bijna zes jaar geleden dat de Europese Unie de privacywetgeving – Algemene Gegevensverordening of AVG – invoerde. De AVG geeft burgers rechten en legt verplichtingen op aan gegevensverwerkers. Het recht op privacy is een grondrecht en staat in het digitaal tijdperk zwaar onder druk. Toch is het privacyrecht niet absoluut. Het moet afgewogen worden tegen andere fundamentele rechten zoals het recht op vrije meningsuiting en informatie'. Om die reden droeg de Europese regelgever de lidstaten op om die belangen te verzoenen in nationale wetgeving. Die wetgeving wordt – waar mogelijk – vervangen en / of aangevuld door zelfregulering. Het charter voor online publicaties moet in dat licht gezien worden.

VETO

- Oplage: 4800
- Frequentie: tweewekelijks
- Hoofredacteur: Kasper Nollet
- 13 redactieleden
- veto.be

Een kweekvijver van talent

Veto, het gratis studentenblad van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (LOKO), viert zijn 50-jarig bestaan.

LUC VANHEERENTALS

Veto werd in het begin van de woelige jaren 70 in het leven geroepen als spreekbuis van de toen nog zeer linkse Algemene Studentenraad. Parallel met de veranderde tijdsgeest is het blad geëvolueerd naar meer politieke neutraliteit al is de kritische ondertoon gebleven. Tijdens de viering van de 50ste verjaardag in de Universiteitsbibliotheek stelde hoofredacteur Kasper Nollet op 8 maart dat *Veto* nog steeds “een multicultureel blad van progressieve signatuur” is.

De huidige redactie bestaat uit dertien personen, onder wie vijf inhoudelijke redacteurs en ‘verantwoordelijken’ die op een bepaald domein (eindredactie, teambuilding, evenementen...) de taken van de redactie verlichten. Het blad heeft een deeltijds betaalde redactiesecretaris in dienst. ‘Journalistiek draait het dit jaar goed met veel overnames door andere media en grote stukken over items als de Israëlische partners van KU Leuven, advertenties van jongerenpartijen, de

NSV-lezing met Van Langenhove, Chinese partners van KU Leuven... De videoredactie werd verder uitgebouwd wat regelmatig ‘virale’ video’s op sociale platformen zoals TikTok oplevert’, aldus Kasper Nollet. *Veto* kan jaarlijks rekenen op 40.000 euro subsidie van LOKO en put circa 13.000 euro uit advertenties. ‘We fungeren onafhankelijk van LOKO. De vzw Betaset achter *Veto* is sinds dit jaar volledig in eigen beheer. Voordien zaten er ook leden van LOKO in.’

‘Kritiek geven was bij *Veto* even natuurlijk als kritiek kunnen incasseren’

STRENG VOOR ELKAAR

Veto is in zijn bestaan steeds een grote kweekvijver geweest voor professionele journalisten. Velen hebben in het blad hun eerste redactionele stappen gezet zoals Walter Pauli, Stef Wauters, Bart Eeckhout, Steven Van Garsse, Jeroen Lissens, Remy

Amkreutz, David Adriaen, Ilse De Witte, Maarten Goethals, Christophe Meeusen, Brecht Castel en ondergetekende. Nog steeds kiezen jaarlijks enkele *Veto*-redacteurs voor een journalistieke carrière. ‘*Veto* is een leerschool voor wie graag schrijft, interviewt, illustreert... De liefde voor journalistiek is groot, maar de meeste redactieleden zijn niet noodzakelijk geïnteresseerd in journalistiek als beroep. *Veto* is voor hen meer een hobby die eventuele skills oplevert in hun eigen domein’, aldus Nollet.

Walter Pauli, die van 1986 tot 1992 deel uitmaakte van de redactie en tijdens het academiejaar 1989-90 redactiesecretaris was, leerde er naar eigen zeggen ‘bijna het hele abc van de journalistiek, van helder schrijven, wég van het betere opstel tot andere principes: kritisch interviewen, zonder het eigen ego centraal te plaatsen, een groot wantrouwen voor de voxpop - die techniek was bij *Veto* zo goed als taboe.’ Wat hem nadien bij *De Morgen* en zelfs nog bij *Knack* enorm hielp was het feit ‘dat de *Veto*-redactie altijd zeer streng was voor elkaar. Elke redactievergadering begon met een behoorlijk pittige evaluatie van het vorige nummer, kritiek geven was daarbij even natuurlijk als kritiek kunnen incasseren.’

‘Voelen dat klanten mijn talent waarderen: héérlijk’

JOSEFIEN DE BOCK

Februari 2014. Zonder goed te weten wat me te wachten stond, startte ik als journalist en copywriter in bijberoep. Ik werkte toen als projectmanager in een reclamebureau. Een fijne job, maar ik miste het schrijven. Na een paar maanden begonnen de opdrachten vlot binnen te lopen. Anderhalf jaar later zei ik mijn goedbetaalde voltijdse job vaarwel en werd ik voltijds freelancer. Een grote sprong met een klein hartje, waar ik nog geen seconde spijt van heb gehad. Al snel maakte ik kennis met de vrijheid van het freelanceleven. Werken voor uiteenlopende klanten vond en vind ik nog steeds fantastisch.

Even snel ontdekte ik de keerzijde van die vrijheid. Als perfectionist vind ik het moeilijk om de grens te vinden waar mijn werk stopt. Nee zeggen tegen opdrachtgevers zal ik wellicht nooit kunnen, uit schrik dat ze niet meer bij mij zullen aankloppen. Nonsens uiteraard, maar toch. Ik denk dat veel freelancers instemmend knikken als ik zeg dat de onzekerheid altijd aanwezig is. Zeker sinds ik alleenstaande ben, nu zo'n vier jaar, voelt dit niet altijd prettig. Maar ik heb er vrede mee, het maakt mij niet ongelukkig.

Dat ik die vrijheid niet meer wil opgeven, heb ik eens te meer beseft toen ik net na mijn scheiding overwoog om weer deeltijds in loondienst te gaan werken. Na welgeteld één sollicitatiegesprek wist ik: dit nooit meer. Al die regeltjes, moeten aanwezig zijn op bepaalde dagen – daar pas ik voor. Begrijp me niet verkeerd, ik ben niet de grote rebel en werk graag samen met mensen. Maar ik koester mijn freelancebestaan, waar ik zelf de teugels in handen heb. Het is een luxe die mij veel meer waard is dan een leven in materiële weelde.

Als freelancer leer je je plan trekken. Niet altijd simpel. Maar dan zeg ik tegen mezelf: ‘Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het kan.’ Een cliché, maar je kan echt meer dan je denkt. Thema's als

‘Die eigenzinnige Zweedse roodharige heeft me geleerd om uit mijn comfortzone te komen’

business, tech en IT ging ik tot voor enkele jaren uit de weg omdat ze complex leken en ik er weinig van kende. Nu schrijf ik er veel én graag over. Die eigenzinnige Zweedse roodharige heeft me geleerd uit mijn comfortzone te komen en me te verdiepen in nieuwe onderwerpen en sectoren. Een ambitieuze freelancer moet zich volgens mij continu heruitvinden. De wereld verandert en wie niet mee verandert, blijft achter. Dat geeft druk maar ik vind het een verrijking. Het geeft veel voldoening om een ‘ja’ te krijgen op een mail die ik op goed geluk stuurde naar een bedrijf waar ik graag voor wil schrijven. Voelen dat klanten mij inschakelen voor mijn expertise, dat ze mijn talent waarderen, dat ik met mijn teksten het verschil kan maken: héérlijk vind ik dat.

Laat mij maar flirten met de grens, piekeren over onzekerheid, vloeken op mijn *never-ending* administratie en af en toe sakkeren ‘dat het werk van een zelfstandige nooit gedaan is’. Die legendarische comfortzone ligt intussen ver achter mij. Door fulltime freelancer te worden, koos ik niet voor de makkelijkste weg. Eén waar ik geregeld hobbels, hindernissen en soms een vuurspuwende draak tegenkom. Maar hey, ik kan meer dan ik denk. Zelfs draken verslaan.

‘Je fixer inhoudelijk betrekken leidt tot de beste resultaten’

Dionizas Litvaitis werkt als journalist en fixer. Hij runt fixers.press, een platform dat fixers uit de Baltische staten koppelt aan journalisten en mediamakers uit de hele wereld. Hij legt uit waarom en hoe je een fixer kan inschakelen.

SELMA FRANSSEN

Zoals veel freelancers combineer je verschillende activiteiten. Wat doe je precies?

‘Ik ben half journalist, half onderzoeker: ik heb een achtergrond in de politieke wetenschappen. Ik heb bij ngo’s en op universiteiten gewerkt rond journalistiek en media. Onlangs publiceerde ik mijn eerste beleidsstudie, die onderzoekt hoe effectief de verschillende mechanismen rond openbaarheid van bestuur zijn voor journalisten in Estland, Letland en Litouwen. De studie doet ook aanbevelingen voor beter beleid rond vrijheid van informatie. Je kan deze studie in het Engels lezen op disputesoveraccess.eu. Ik was vijf jaar lang Reporters Without Borders-correspondent in Litouwen en coördineerde de andere twee Baltische staten. Nu run ik het netwerk fixers.press, dat fixers uit de Baltische staten verbindt met journalisten en mediamakers uit de hele wereld. Mijn job als fixer vloeide logisch voort uit mijn journalistieke werk; het zijn twee bezigheden die elkaar goed aanvullen.’

Met welke media werk je samen als fixer?

‘De verzoeken die bij ons binnenkomen zijn heel divers, ze komen van de grootste internationale nieuwsmedia tot freelancers en alles daartussenin. Zo kreeg ik onlangs een verzoek van het tv-programma *Little*

Big Italy, dat op zoek gaat naar restaurants buiten Italië die de titel ‘Little Big Italy’ verdienen. We werken echter zelden aan amusementsprogramma’s, omdat onze focus op journalistiek ligt. Onlangs werkten we samen met de VRT voor de documentaireserie *Het Nieuwe IJzeren Gordijn*, waarin Rudi Vranckx het grensgebied tussen Rusland en de rest van Europa verkent. Voor de aflevering *Van Tallinn naar Białystok* hebben we onderzoek gedaan en een deel van de crew gescout, waarna we een week met hen hebben gefilmd. Geen twee opdrachten zijn dezelfde.’

Hoe verlopen zulke samenwerkingen?

‘Ook dat verschilt van opdrachtgever tot opdrachtgever. Als de mediaorganisatie een fijne werkcultuur heeft, dan leidt dat doorgaans ook tot goede samenwerkingen waarbij men op een correcte manier omgaat met fixers. Bij onze samenwerking met VRT was dat zeker het geval. VRT kwam met een grote crew en voldoende budget om de productie op een kwalitatieve manier te kunnen maken. Ook begreep het team van VRT vanaf het begin dat ze beter af zouden zijn als ze alle redactionele voorbereidingen met de Estse fixer en mij bespraken. Dat zie ik graag, want als je jouw fixer vanaf het begin bij redactionele

beslissingen betreft weet iedereen wat de verwachtingen zijn en wat er uitvoerbaar is binnen de context van het land dat je bezoekt.’

‘Helaas gaat het niet altijd zo vlot. Het komt ook wel voor dat bezoekers – zo noem ik buitenlandse journalisten – je een afgewerkt scenario voorleggen, waar je enkel nog ja of nee tegen kan zeggen. Om een voorbeeld te geven: op dit moment is er veel vraag naar interviews met Russisch-taligen in de Baltische staten. Dat is een complex en gevoelig onderwerp, waar je je tijd voor moet nemen. Trek een week erop uit, drink wodka met mensen en maak vrienden. Dan is er veel mogelijk. (*lacht*) Maar als je verwacht dat er morgen drie Russisch-taligen klaarstaan om hun verhaal te doen, dan is de kans op succes klein.’

Een groot deel van jouw werk is zulke gevoeligheden vertalen: als fixer ben je een brugfiguur tussen de bezoekende media en de lokale cultuur.

‘Media die internationaal nieuws produceren, proberen hun eigen journalisten te parachuteren in de lokale cultuur. Dat is absoluut niet gemakkelijk en als je dat doet zonder lokale fixers, kan dat tot slechte resultaten leiden. Een grote meerwaarde die een fixer brengt, is dat die lokale sentimenten en gevoeligheden kent.

In de Baltische staten vinden mensen het enerzijds bijzonder als er bezoekers uit West-Europa komen en wil men graag in gesprek gaan. Anderzijds zijn er zaken die de communicatie bemoeilijken. Tot de oorlog in Oekraïne waren veel internationale nieuwsmidia in Moskou gestationeerd en deden van daaruit ook verslag van de Baltische staten. Terwijl de Baltische staten al meer dan 30 jaar onafhankelijk zijn. Dat wordt hier vaak gezien als een schreeuwend gebrek aan respect voor de cultuur. Lokale fixers en journalisten die een verzoek kregen van een internationale correspondent die vanuit Moskou kwam, waren daarom vaak terughoudend. Daarnaast is het hier moeilijk om aan journalistiek te doen als je als internationale correspondent ooit, al was het maar heel even, hebt gewerkt met Russische of Chinese staatsmedia. Ook werkt openbaarheid van bestuur hier anders en kan je niet altijd snel aan informatie komen. Een fixer kan je inzicht geven in zulke verschillen in journalistieke cultuur en je helpen die te navigeren.'

‘Een grote meerwaarde die een fixer brengt, is dat die lokale sentimenten en gevoeligheden kent’

Waar moet je als journalist rekening mee houden als je zo vlot mogelijk met een fixer wil samenwerken?

‘Om te beginnen: besef dat een fixer ook heel wat emotionele arbeid verricht. We steken veel moeite in het maken en onderhouden van menselijke contacten. Het komt soms voor dat journalisten fixers vragen om bij hun familie en vrienden thuis te komen filmen. Daarmee kan je de grens van werk en privé overschrijden en je fixer in een moeilijke positie plaatsen. Dat doe je dus beter niet. Daarnaast krijg je

altijd een beter resultaat als je de fixer op tijd inschakelt. We kunnen lastminute opdrachten uitvoeren, en bij *breaking news* kan het soms niet anders, maar het resultaat is doorgaans beter als we voldoende tijd hebben. De meeste fixers zijn zelf ook journalisten en hebben veel mediaervaring. Het is slim om hen bij redactionele beslissingen te betrekken; met hun kennis van het land dat je bezoekt kunnen ze je invalshoeken aanreiken waar je misschien niet aan hebt gedacht. Laat ook vooraf weten wat je precies van de fixer verwacht. Wil je dat de fixer niet alleen onderzoek doet en contacten legt, maar ook voor je tolkt, je microfoon vasthoudt of je rondrijdt? Niet elke fixer kan en wil deze dingen doen. Ga er niet vanuit dat dit erbij hoort, maar bespreek dit vooraf. Ik doe veel, maar ik rijd bijvoorbeeld geen bezoekers rond. Wat dat betreft staan fixers voor dezelfde uitdaging als journalisten: er wordt veel van ons gevraagd en om kwaliteit te kunnen leveren, is het nodig om grenzen te stellen en te focussen op dat waar je goed in bent.’

DIGITALE TRENDS IN VLAANDEREN

Meer Vlamingen willen nieuws van traditionele nieuwsmerken

Uit de Digimeter, de jaarlijkse bevraging van het Vlaams onderzoekscentrum imec, blijkt dat vooral steeds meer jongeren een beroep doen op traditionele nieuwsmedia en dat een deel zich bovendien afkeerde van sociale media. De algemene bezorgdheid over desinformatie groeit.

LUC VANHEERENTALS

Het percentage Vlamingen dat zich zorgen maakt over de impact van foutieve nieuwsberichten steeg volgens de Digimeter het afgelopen jaar met 4% tot 79. Om die reden hechten er ook steeds meer (+3% tot 80) belang aan het feit dat nieuws afkomstig is van een bekende bron. Dit is ook te merken aan de evolutie van de nieuwsconsumptie. Het aantal Vlamingen dat dagelijks online afstemt op de nieuwsapps of nieuwssites van vertrouwde Vlaamse nieuwsmerken nam in 2023 toe met respectievelijk 6% en 4% tot 38% en 41%. In het kader van dit Digimeter-on-

derzoek werden in het najaar van 2023 2800 Vlamingen ouder dan 18 jaar bevraged.

Bij de 18-24-jarigen is de toename van de voorkeur voor betrouwbaar nieuws nog duidelijker. Het aandeel jongeren dat bezorgd is om de impact van valse nieuwsberichten op de maatschappij en op zichzelf bleef het afgelopen jaar weliswaar stagneren, maar het aantal dat voor zijn nieuwsconsumptie een beroep doet op traditionele nieuwsmerken nam sterk toe. Het percentage jongeren dat deze nieuwsapps of nieuwssites wekelijks

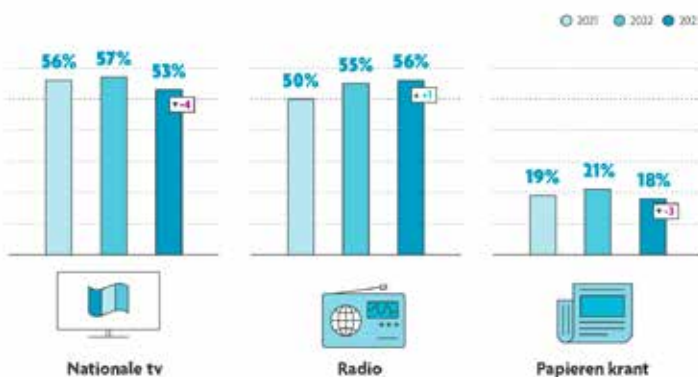
consulteert steeg het afgelopen jaar met liefst 8% en 5% tot 40% en 42%. Een deel keerde zich bovendien af van sociale media. Het percentage dat hier haar dagelijks nieuws haalde daalde met liefst 8% tot 54%.

SMARTPHONE ONTTROONT KLASSIEKE NIEUWSDRAGERS

Terwijl de nieuwsconsumptie online nog steeds in de lift zit neemt deze via klassieke dragers (tv, radio, papieren krant) verder af (zie grafiek). Niet verbaasd, want de Vlaming spendeert dagelijks 182 minuten (-3 minuten) op zijn smartphone. Eind 2023 stemde nog slechts 53% (-4%) dagelijks af op het nationale televisienieuws. Ook de papieren krant doet het met 18% alsmaar slechter. Van de drie klassieke nieuwsdragere blijkt voor het eerst de radio met een score van 56% (+1%) het meest geconsulteerd. Bij de 18-24-jarigen doet zich een tegengestelde evolutie voor. 18% (+4%) kijkt dagelijks naar de nationale tv en 24% (+7%) luistert elke dag naar de radio. Alleen het lezen van de papieren krant is niet meer aan deze leeftijdsgroep besteed. Nog amper 2% doet dat dagelijks.

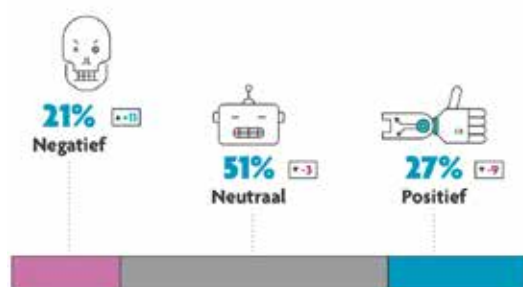
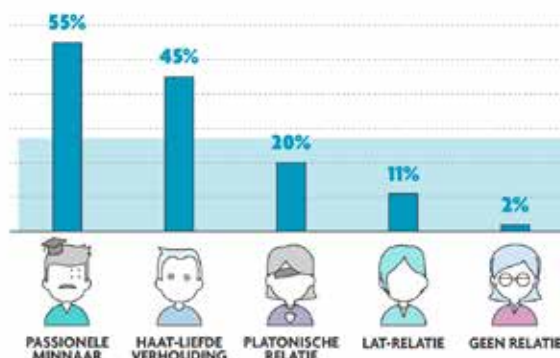
De smartphone heeft voor het eerst de klassieke dragers onttroond als apparaat

Dagelijks gebruik van klassieke nieuwsdragere

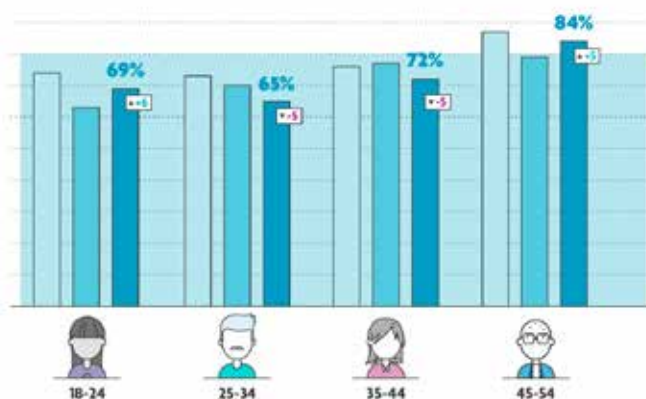
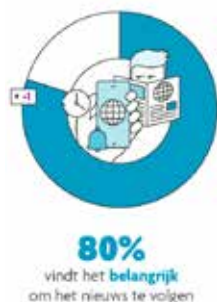
Attitude t.o.v. AI

● 2023 ■ ALLE PROFIELEN 2023

De **Passionele Minnaar** en **Haat-Liefde** verhouding staan positief t.o.v. AI8 op 10 Vlamingen vindt het **belangrijk** om het **nieuws** te volgen

● 2021 ● 2022 ● 2023 ■ ALLE LEEFTIJDEN 2023

voor nieuwsconsumptie. Liefst 61% (+11%) gebruikt de smartphone hiervoor momenteel dagelijks, 56% consulteert de radio, 33% (+1%) de computer en 15% (+1%) de tablet. Terwijl de stijging bij het gebruik van de smartphone zich in alle leeftijden manifesteert, doet er zich vooral in het ouderensegment een opmerkelijke groei voor van het computergebruik voor nieuwsconsumptie: liefst 41% (+9%) van de 55-64-jarigen gebruikt hiervoor momenteel de pc.

Ondanks het feit dat de online nieuwsconsumptie in de lift zit blijft de bereidheid om hiervoor te betalen erg beperkt. Het percentage Vlaamse internetgebruikers dat momenteel betaalt voor digitaal nieuws stagneert op 21%. Er is ook niet veel perspectief op verdere groei want slechts 4% van de ondervraagden geeft aan dat men voor online nieuws zal betalen als dat niet anders kan. 73% (+1%) wil dat echter in geen geval doen. Het percentage dat betaalt voor nieuws ligt iets hoger bij de oudste leeftijdsgroepen (30%). Voor het eerst werd ook gepeild naar de interesse voor podcasts: 12% beluistert die wekelijks, 3% dagelijks.

Het goede nieuws bij dit alles is dat het aantal Vlamingen dat nieuwsgierig is licht stijgt. 89% (+1%) volgt het nieuws dagelijks en 80% (-1%) vindt het belangrijk om dat te doen. Bij de 18-24-jarigen nam de nieuwsgierigheid het afgelopen jaar zelfs toe met 6% tot 65%. 69% van de jongeren uit deze leeftijdsgroep vindt het ook belangrijk om het nieuws te volgen, wat een stijging is met 6% in vergelijking met vorig jaar. Het meest nieuwsgierig blijven de 45-54-jarigen waar de nieuwsgierigheid 94% (+3%) scoort (zie bovenstaande grafiek).

ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE

Het grote nieuws waarmee de media uitpakten na de bekendmaking van de resultaten van de Digimeter was de ongekende opmars van AI-tools zoals ChatGPT. Ruim een derde van de ondervraagden gebruikte AI al minstens een keer en 18% is een gewoontegebruiker. Bij de 18- tot 24-jarigen loopt dit tweede percentage op tot 42%. Het is volgens de onderzoekers echter precies deze evolutie die de bezorgdheid over foutieve informatie verder getriggerd heeft. Liefst 71% is immers bezorgd dat AI foutieve informatie kan helpen verspreiden. 64% vreest ook

niet meer in staat te zijn om het onderscheid te kunnen maken tussen wat door een mens en wat door AI is gemaakt. De onderzoekers spreken van een AI-paradox. De Vlaming is enerzijds heel benieuwd naar wat AI te bieden heeft en liefst 69% is onder de indruk van wat vandaag al mogelijk is. 48% verwacht dat we in de toekomst door AI sneller en efficiënter professioneel zullen kunnen werken, maar 35% vreest voor de impact op zijn job. De komst van tools zoals ChatGPT heeft de bezorgdheid over AI echter sterk doen toenemen. Momenteel is 64% (+18%) bezorgd om de negatieve impact die AI kan hebben op vlak van desinformatie en 56% vreest negatieve gevolgen voor de privacy. Dat uit deze Digimeter blijkt dat de bezorgdheid bij Vlamingen over desinformatie toeneemt bestempelt de Vlaamse minister van Media als een positieve evolutie. 'Velen geven aan meer te weten te willen komen over AI, wat ervoor kan

zorgen dat mensen er kritischer mee zullen omgaan', aldus de minister op 21 maart in het Vlaams parlement. Hij wil in dit verband onder meer nog meer inzetten op mediawijsheid. In antwoord op de tussenkomst van Vooruit dat we momenteel een ethisch kader missen voor AI en in het kader van deze ontwikkeling zonder kompas varen, beaamde de minister 'dat er nog geen wetgevend kader is dat alle elementen van AI integreert, maar dat Vlaanderen al verschillende initiatieven opstartte om ethische richtlijnen en beleidsmaatregelen te ontwikkelen om AI te reguleren.'

De minister wees hierbij op de oprichting van het Vlaams Kenniscentrum Data & Maatschappij en de Vlaamse AI Academie (VAIA) die zich richten op het bevorderen van AI-onderzoek, -innovatie en -toepassingen in Vlaanderen met aandacht voor ethische en maatschappelijke overwegingen. De Vlaamse regering lanceerde ook het Actieplan AI om de ontwikkeling en

het gebruik van AI in Vlaanderen te stimuleren en tegelijk ethische en maatschappelijke kwesties aan te pakken. Ook in het kader van de geplande globale evaluatie van het Mediadecreet zal AI aan bod komen. 'We zullen hierbij grondig bekijken hoe we de Europese AI ACT implementeren in het Vlaamse mediabeleid.'

Wat is de imec.digimeter?

Imec.digimeter monitort het bezit en gebruik van media en ICT in Vlaanderen en peilt naar de attitude van de bevolking ten opzichte van technologische ontwikkelingen. Daarvoor bevaart het onderzoekscentrum imec sinds 2009 jaarlijks een representatief staal van minstens 1.500 Vlamingen van 18 jaar of ouder.

WEDERWOORD

Vlaamse Nieuwsmedia (VNM) en WE MEDIA reageren in een wederwoord op het artikel 'Vlaamse uitgevers blokkeren moderne mediawet en sterke perskaart' in het vorige nummer van De Journalist.

VNM en WE MEDIA betreuren dat VVJ het nodig achtte om VNM (zonder erkenning van de positie van WE MEDIA) op basis van een onvolledige, en op meerdere vlakken foutieve, schets van de feiten, publiekelijk verwijten te maken in een dossier waarin de volledige sector verantwoordelijk is voor het niet bereiken van een oplossing. VNM en WE MEDIA hebben echter steeds op een constructieve wijze gezocht naar een oplossing, en hebben meer dan eens toegevingen gedaan om tegemoet te komen aan de standpunten van de diverse belanghebbende partijen. VNM en WE

MEDIA blijven beschikbaar om op een constructieve wijze te zoeken naar een oplossing die rekening houdt met hun geformuleerde bezorgdheden. Zoals reeds op 19 september 2023 medegedeeld, is voor VNM en WE MEDIA de kaart in eigen beheer aanvaardbaar, op voorwaarde dat die perskaart de journalist de nodige faciliteiten verstrekt om zowel in binnen- als buitenland zijn job onder de meest optimale omstandigheden uit te voeren.

Naast een officieel logo, zijn de volgende zaken voor VNM en WE MEDIA van essentieel belang:

- » Volledige transparantie over de kostprijs van de persdocumenten en de wijze waarop deze kosten worden gefinancierd. Een paritair samengesteld beheerscomité legt op basis hiervan de vergoeding voor de persdocumenten vast. De journalistenvereniging kan een rol blijven spelen in de administratieve afhandeling en

dat tegen een marktconforme vergoeding.

- » Elke erkende journalist betaalt eenzelfde bedrag voor het verkrijgen van de persdocumenten.
- » Koppelverkoop van persdocumenten én lidgeld VVJ dient stopgezet. De vergoeding voor de persdocumenten (en de faciliteiten die daaraan gekoppeld zijn) dient volledig los te staan van een VVJ-lidmaatschapsbijdrage (en de daaraan verbonden VVJ-dienstverlening). Uiteraard bepaalt de journalistenvereniging zelf de hoogte van het lidgeld.
- » De procedure voor het verkrijgen van de perskaart mag geen enkele verwarring doen ontstaan tussen de erkenningscommissies en de journalistenverenigingen.
- » Niet enkel hernieuwingen maar ook nieuwe aanvragen voor de perskaart, moeten rechtstreeks kunnen worden ingediend op het digitaal platform van de erkenningscommissie.

FREELANCEJOURNALISTEN NIET BETAALD BIJ NIET-VERSCHIJNING

Artikels gaan de mist in bij facturatie na publicatie

Hoewel het principe ‘facturatie na publicatie’ indruist tegen de wet op de betalingsachterstand wordt het nog door verschillende uitgeverijen gehanteerd. Dat het nefast is voor freelancejournalisten bleek recent nog bij het faillissement van Evolution Media Group.

GEERT VAN LIERDE

Evolution Media Group, een uitgeverij van diverse vaktijdschriften (Restaurant Business, Catering & Grootkeuken, Café & Bistro, Hotel Business, Frituur & Snack, Food & Meat, Food Industry, Brood&Banket, BioGezond) werd op 23 februari 2024 op bekenenis failliet verklaard. Voor een handvol freelancejournalisten betekende het een streep door de rekening, omdat de uitgeverij werkte volgens het principe ‘facturatie na publicatie’. Omdat vroegere facturen steeds correct werden betaald en er ook een mediakit voor 2024 beschikbaar was voor adverteerders, kwam het nieuws over de stopzetting onverwacht. Dat de bekendmaking viel rond de deadline dat teksten en foto’s moesten worden aangeleverd, maakte het zuur voor freelancejournalisten. Vrijwel alles was geschreven maar kon niet meer gefactureerd worden omdat het niet meer aangeleverd en gepubliceerd kon worden. Hetzelfde geldt ook wanneer artikels worden verschoven naar een latere datum; afhankelijk van de frequentie van het medium moet je dan soms twee tot drie maanden wachten alvorens je mag factureren.

WET VAN 2 AUGUSTUS 2002

Het principe van ‘facturatie na publicatie’ strookt niet met de wet van 2 augustus 2002 op de bestrijding van de betalingsachterstand. Die bepaalt immers dat de factuur betaalbaar is binnen de 30 kalenderdagen vanaf de dag volgend op de aanvaarding van de opdracht en uiterlijk binnen de 30 kalenderdagen vanaf de dag volgend op die van de ontvangst van de factuur of ereloonnota. Het maakt zelfs niet uit of je artikel al dan niet (volledig) is gepubliceerd. Eventueel kan onderling een andere afspraak worden gemaakt. Zo kan je overeenkomen dat facturatie gebeurt zodra het artikel is aanvaard door de hoofdredacteur of uitgever, of dat je telkens maandelijks factureert. Grote uitgeverijen en een behoorlijk aantal kleinere media respecteren alleszins wel het wettelijke vooropgestelde betalingsprincipe. Wanneer een uitgeverij werkt volgens ‘facturatie na publicatie’ en het medium onverwacht wordt stopgezet, kan je als freelancejournalist weinig meer doen dan de markt opgaan met je geschreven artikels en hopen dat je nog een afnemer vindt om wat geld te recupereren.

‘Het maakt niet uit of je artikel al dan niet is gepubliceerd’

VADEMECUM

De VVJ heeft al heel wat initiatieven genomen voor freelancejournalisten. Zo vind je op journalist.be het ‘Vademecum voor zelfstandige journalisten’ (onder Over de VVJ/publicaties), een model van algemene voorwaarden dat verwijst naar de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen. Zodra je betalingsproblemen ervaart, is het belangrijk om een zo volledig mogelijk dossier samen te stellen. Het VVJ-secretariaat kan bijkomende druk uitoefenen, optreden als bemiddelaar of zelfs overgaan tot ingebrekestelling van wanbetalers. Op journalistenloket.be vind je nog meer informatie voor freelancejournalisten.

Media richten pijlen op Instagram en TikTok om 'first time voters' te bereiken

Op 9 juni gaan ongeveer 880.000 jongeren tussen 16 en 23 jaar voor het eerst naar de stembus. Dat is een behoorlijke uitdaging voor nieuwsredacties en -media. Want waar zitten die jongeren? Hoe kun je hen bereiken? En hoe vertaal je het wetstraates naar een taal die jongeren begrijpen? Het is immers van groot belang dat die jongeren op basis van degelijke informatie een keuze maken.

HAN ZINZEN

VRT

De openbare omroep trekt onder de noemer KIES24 alle registers open. In een nieuw programma bezoekt Tom Waes vijf middelbare scholen waar hij zal uitzoeken wie die jongeren zijn, en waar ze van wakker liggen. Daarbij neemt hij telkens drie andere politici mee die met een groep laatstejaars individueel in gesprek gaan. nws.nws.nws, het nieuwskanaal voor tieners op Instagram (356.000 volgers) en TikTok (25.100 volgers), biedt sinds 15 april een specifieke stemtest aan voor jongeren die voor het eerst gaan stemmen. Daarnaast werkten nws.nws.nws, radiozender MNM, bureau voor jonge zaken De Ambrassade, en het Vlaams Parlement samen aan het Kiesfestival op 19 april. Die dag konden jongeren afzakken naar het Vlaams Parlement voor allerlei activiteiten zoals workshops met o.a. Ivan De Vadder. Eveneens voor nws.nws.nws en MNM wordt Lonne van Erp het ankerpunt dat antwoord probeert te geven op alle vragen van first time voters. Vervolgens voert Aurélie Boffé in haar podcast *Snapt ge mij nu?* bekende jongeren op die voor het eerst gaan stemmen, of dat al een keer gedaan hebben. Ten slotte heeft VRT nog een

educatief luik met vijf EDU-boxen onder de naam: kieswijsheid in een educatief jasje.

VTM NIEUWS/HLN

In principe maken zowel VTM Nieuws als HLN geen onderscheid tussen jongeren en 'grote mensen'. Dat is een bewuste keuze, zegt algemeen hoofdredacteur Bert Heyrman daarover. Jongeren krijgen een stem, net zoals om het even welke andere groep mensen. Er is geen aparte stemtest voor jongeren omdat de thema's ook voor hen dezelfde zijn. Klimaat, migratie en koopkracht gaan immers iedereen aan. Dat wil echter niet zeggen dat er niets gedaan wordt voor jongeren. Op vrijdag 5 april verscheen de uitslag van een specifieke jongerenpeiling, uitgevoerd door het bureau Ipsos. Daarin werd gezocht naar de kiesintenties en de beweegredenen van jongeren om voor een welbepaalde politicus of partij te stemmen. Met Naomi Izabela haalt VTM Nieuws een geëngageerde jonge vrouw met een mening in huis, die peilt naar wat er leeft bij de *first time voters*. Izabela krijgt ook een eigen rubriek waarin ze telkens drie vragen voorlegt aan de jongerenvoorzitters.

Op verkiezingsdag gaat ze dan op pad om een reactie te vragen aan die jongeren die voor het eerst gestemd hebben.

Voor HLN is, net zoals voor alle andere media, TikTok de sleutel. En voor het HLN-TikTokkanaal is Jonas Lips dan weer de sleutel. Met 377.600 volgers weet Lips jongeren te vinden die ze nooit via de krant of de app zouden kunnen bereiken. Lips begeleidt de jongeren in hun beslissingsproces en stelt hen in staat om hun vragen voor te leggen aan de politici. Zo slaat hij een brug tussen de jongeren en de politiek. Als het over Europa gaat, is Jelle Frencken dan weer de brugfiguur. Frencken maakt korte explainers over alles wat betrekking heeft tot de EU, de Europese Commissie, of het Europees Parlement, en plaatst die op TikTok.

DE MORGEN

Via het Instagramkanaal van de krant, goed voor zo'n 100.000 voornamelijk jonge volgers, wil *De Morgen* sterk inzetten om correcte informatie op een toegankelijke manier aan een nieuw publiek aan te bieden. In aanloop naar de verkiezingen zal *De Morgen* een vijftiental jongeren onder de vleugels nemen om hen te bevragen en

©JORIS SWAET

om mee in het debat te treden. Adjunct-hoofdredacteur Sam Feys benadrukt dat het gesprek mét hen zal gebeuren, en niet over hen. De weerslag van die gesprekken zal gedeeld worden via video's op Instagram en TikTok, maar ook in tekst en audio.

Bij de processen van o.a. Acid en Schild & Vrienden merkte Feys dat jongeren vandaag enorm betrokken en geëngageerd zijn. Het is volgens hem dan ook de uitdaging om informatie en duiding toegankelijk te maken op de meeste relevante plek en met de juiste context.

DE STANDAARD

De Standaard, zo zegt Marjan Justaert, wil over alle platformen heen op een niet-prentieuze manier informeren. Onder de noemer Stem Z rolt het een multimediale aanpak uit met video, tekst, en een podcast. Justaert, een van de makers van de podcast, wijst erop dat het bij uitstek een jong medium is, waarmee op een laagdrempelige, maar vinnige manier en met veel humor meer jongeren bereikt kunnen worden dan met de app of de krant. *De Standaard* heeft, dixit Justaert, een iets ouder, eerder hoogopgeleid publiek. Dat

maakt het moeilijk om de krant zichtbaar te maken voor Gen Z. Het is een generatie die opgegroeid is met de smartphone, maar even goed nood heeft aan correcte informatie. Daarom is *De Standaard* ook

'Het social team van *Het Nieuwsblad* maakt gebruik van de Kindwijzer van de NieuwsWijsNeuzen'

nu al aanwezig op Instagram (81.600 volgers) en TikTok (13.100 volgers). Met een eigen look & feel, een eigen toon ook, zoeken de hosts via korte explainers en filmpjes antwoorden op praktische vragen.

HET NIEUWSBLAD

De redactie van *Het Nieuwsblad* bekijkt, los van de verkiezingen en de grote groep jongeren die voor het eerst gaat stemmen, nu al hoe het de vertaalslag van algemene

artikels naar jongeren kan maken, zegt chef politiek Hannes Heynderickx. Dat betekent dat *Het Nieuwsblad* uiteraard aanwezig is op Instagram (115.000 volgers), TikTok (96.200 volgers), maar ook op YouTube (6620 abonnees). Voor de verkiezingen heeft de redactie een *social team* samengesteld dat vragen verzamelt en explainers plaatst op Instagram en TikTok. Het team maakt daarbij gebruik van de Kindwijzer van NieuwsWijsNeuzen, voornamelijk om te kijken hoe het politieke inhoud op een toegankelijke manier tot bij jongeren kan krijgen.

Ook bij *Het Nieuwsblad* gaat veel aandacht naar podcasts. In functie van de verkiezingen heeft het *social team* besloten om die podcasts, naast Instagram en TikTok, ook op YouTube te plaatsen. En dat bleek een heel goede zet, want zo heeft *Het Punt van Van Impe*, de podcast van hoofdredacteur Liesbeth Van Impe die wekelijks verschijnt, 6000 tot 7000 extra views, voornamelijk van jongeren. De week voor de verkiezingen zal haar podcast dagelijks, zij het ietwat ingekort, verschijnen. De krant plant ook nog een artikelenreeks over de Europese verkiezingen.

FOTOGRAAF

SASKIA VANDERSTICHELE

December 2023. Cafébaas Willy Wynants van 't Pandoerken in de Stationstraat te Merchtem. Hij was kwaad op de liberalen en verfde uit protest de blauwe gevel van zijn café zwart. Ondertussen is het café gesloten. Een verhaal over de teloorgang van de traditionele politiek, sociaal onbehagen en het verdwijnen van de bruine cafés in één beeld. Een reportage met Stijn Tormans voor Knack.

PIETER KNAPEN,
*Secretaris-generaal en
ombudsman, overloopt
de recentste uitspraken*

PICHAL ↔ DE MORGEN & DEMORGEN.BE

GERECHTELIJK ONDERZOEK: FEITELIJKE BERICHTGEVING EN COMMENTAAR

De klacht betreft drie artikels over het gerechtelijk onderzoek naar voormalig radiopresentator Sven Pichal, die wordt verdacht van het bezit en het verspreiden van beelden van seksueel kindermisbruik.

De klacht is gegrond wat waarheidsgetrouwe berichtgeving en checken van informatie in de eerste twee artikels betreft.

De passage in het eerste artikel, dat Pichal aanwezig zou zijn geweest bij het in het openbaar becommentariëren van beelden van kindermisbruik, is in de context van de berichtgeving een ernstige feitelijke fout. Dat de journalist ze door een misverstand, onplettendheid of snelheid heeft opgenomen in het artikel, doet niets af aan zijn verantwoordelijkheid om waarheidsgetrouw te berichten en de waarachtigheid van zijn informatie te checken.

Het tweede artikel vermeldt dat Pichal in de gevangenis van Antwerpen heeft gezeten en vandaar is overgebracht naar de gevangenis van Turnhout. Ook dat is feitelijk fout. De journalist heeft zich gebaseerd op één telefoontje van een gedetineerde in de gevangenis van Antwerpen zonder andere bronnen te raadplegen en verder te checken.

De klacht is ongegrond wat het uiten van insinuaties in het tweede artikel betreft. Anders dan klager beweert, schrijft of suggereert de journalist niet dat Pichal een voorkeursbehandeling zou genoten hebben door zijn vermeende overbrenging van Antwerpen naar Turnhout.

In het derde artikel becommentarieert de journalist de beslissing van de raadkamer om Sven Pichal onder elektronisch toezicht te plaatsen in plaats van hem langer in de gevangenis te houden. De Raad stelt dat de journalist de vrijheid en het recht heeft om de beslissingen van de raadkamer over de al dan niet verdere aanhouding van de verdachten in de zaak en de modaliteiten daarvan te becommentariëren en te analyseren. Verder is de Raad van oordeel dat het onderscheid tussen feiten en opinies voldoende duidelijk is en dat er in dit artikel geen sprake is van ongegronde beschuldigingen. De klacht is ongegrond wat dit artikel betreft.

DPG MEDIA & ÖZGÜNES ↔ DELTOUR

OPINIESTUK OVER AANPAK VAN JOURNALIST

De klacht gaat over een opiniestuk van toenmalig directeur van de VVJ Academy Pol Deltour op knack.be. Deltour neemt in het opiniestuk journalist Faroek Özgünes op de korrel vanwege de manier waarop hij is omgegaan met de zaak Rousseau, toenmalig voorzitter van Vooruit. De klacht is ongegrond.

Pol Deltour heeft het in zijn stuk over een verkeerde parketmagistraat en over een aangifte in plaats van een melding, maar de gebeurtenissen waarnaar hij verwijst zijn in essentie juist: Faroek Özgünes heeft in het kader van een journalistiek onderzoek naar mogelijk seksueel grensoverschrijdend gedrag van toenmalig Vooruit-voorzitter Conner Rousseau een USB-stick met opnames en een door hem geschreven nota aan een parketmagistraat gegeven. Dit laat Deltour toe om deze gebeurtenissen - overeenkomstig artikel 5 van de Code - in een opiniestuk te interpreteren en becommentariëren zoals hij gedaan heeft. Dat hij dit provocerend en met overdrijving doet, zoals onder meer met de term 'loopjongen', is geoorloofd en behoort tot de gebruikelijke stijlmiddelen van opiniebijdragen.

De betwiste publicatie is geen feitelijke berichtgeving, maar een opiniestuk, waarin Deltour zijn standpunt geeft over de aanpak van Özgünes. In het stuk worden geen nieuwe feitelijke elementen uitgebracht die de eer en goede naam van Özgünes betreffen en die niet al eerder waren gepubliceerd, onder meer in Knack, waar ook het opiniestuk is verschenen. In deze context was wederhoor, zoals omschreven in artikel 20 en de bijhorende richtlijn van de Code, niet nodig.

DEMOCO ↔ HLN.BE

ONDERZOEK NAAR PRAKTIJKEN OP BOUWERF OK

De twee artikels gaan over de bouw van een nieuw provinciehuis in Gent door bouwpromotor Democo, een werf - aldus de artikels - met meer dan 1.000 onderaannemers in onveilige omstandigheden, malafide onderaannemers en uitgebuide arbeiders. De klacht is ongegrond.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving. De journalist beschikte over voldoende gezaghebbende, goed geïnformeerde, bij de zaak betrokken en van elkaar onafhankelijke bronnen om de inhoud van zijn artikels te onderbouwen en te staven. Democo trekt de bronnen in twijfel, maar geeft niet aan welke fouten of onwaarheden in de artikels zouden staan.

Onafhankelijkheid. Democo zegt dat de journalist zich heeft laten beïnvloeden of onder tijdsdruk laten zetten door de PVDA. De journalist erkent dat hij van de PVDA informatie over de bouwverf van Democo heeft ontvangen en dat hij die als een van zijn bronnen heeft gebruikt, maar hij maakt aannemelijk dat dit zijn onafhankelijkheid niet in het gedrang heeft gebracht. De Raad heeft geen aanwijzingen dat hij niet onafhankelijk zou hebben gehandeld.

Wederhoor. De artikels bevatten ernstige beschuldigingen die de eer en goede naam van Democo betreffen en die nopen tot wederhoor. De Raad is van oordeel dat het principe van wederhoor loyaal is toegepast. De journalist heeft de beschuldigingen duidelijk aan de woordvoerder van Democo voorgelegd, hij heeft een redelijke termijn geboden om te reageren en hij heeft de twee schriftelijke reacties correct verwerkt in zijn artikels en in een kaderstuk bij de artikels. Dat de reactie van Democo werd geschrapt uit de inleiding van het eerste artikel en daardoor enkel achter de betaalmuur kwam te zitten, geeft geen aanleiding tot misleiding van het publiek en doet in dit geval niets af aan het loyale wederhoor.

FLAMANG ↔ DE MORGEN & DEMORGEN.BE

AFFIRMATIEVE STELLING OVER VERRIJKING NIET OK

Het artikel gaat over de toekenning van een subsidie aan de vzw Probas, waarvan klager bestuursvoorzitter is. Het vermeldt dat hij eerder in opspraak kwam toen bleek dat hij zich jarenlang had verrijkt met subsidiegeld van de vzw Jazz en Muziek, die eind 2022 het faillissement aanvroeg.

Klager neemt er aanstoot aan dat het artikel over de toekenning van een subsidie aan Probas ingaat op de commotie die eerder rond zijn persoon ontstond naar aanleiding van het faillissement van Jazz en Muziek, waarvan hij bestuurder was. Dit is evenwel een redactionele keuze en het is in de context van de berichtgeving journalistiek geoorloofd en verantwoord om de link tussen beide zaken te leggen.

Ongegronde beschuldigingen. Het artikel vermeldt affirmatief dat klager zich jarenlang verrijkte met subsidiegeld van Jazz en Muziek. De journalist baseert zijn stelling op verklaringen en beschuldigingen van (ex-)werknemers in eerdere artikels, maar voert geen andere argumenten aan die zijn stelling onderbouwen of staven, terwijl hij ze affirmatief en met stelligheid poneert. Klager van zijn kant maakt aannemelijk dat hem juridisch niets ten laste is gelegd, wat in het artikel wordt bevestigd door de woordvoerder van de schepen voor Evenementen en Feesten in Gent. Daarom strookt de affirmatieve manier waarop de journalist poneert dat klager zich jarenlang

heeft verrijkt met subsidiegeld niet met artikel 25 van de Code dat bepaalt dat een journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit. De klacht is gegrond op dit punt.

De klacht is ongegrond wat wederhoor en schending van het privéleven betreft.

Wederhoor. De journalist maakt aannemelijk dat de redactie de beschuldigingen van de (ex-)werknemers eerder al aan klager had voorgelegd, waarbij die telkens weigerde om te reageren, en dat hij in voorliggend geval opnieuw op een weigering van klager zou botsen, wat klager op de hoorzitting bij de Raad voor de Journalistiek ook bevestigde. Daarom is er voor de Raad geen sprake van een inbreuk op het principe van wederhoor.

Privacy. Er is evenmin sprake van schending van het privéleven. Klager bekleedt als gewezen bestuurder van vzw Jazz en Muziek en als bestuurder van vzw Probas een publieke functie en is als zodanig meermaals in de openbaarheid getreden. Het artikel gaat niet over zijn privéleven maar over zijn professionele activiteiten. In die context betekent de publicatie van zijn naam en foto geenszins een schending van het privéleven.

DE MUNCK ↔ HLN.BE

AFFIRMATIEVE OMSCHRIJVING ALS OPLICHTER NIET OK

De twee artikels gaan over een rechtszaak tegen klager wegens mishandeling en verkrachting van een promomeisje van een discotheek. Ze gaan ook in op de plannen van klager om de discotheek over te nemen, wat uiteindelijk niet doorging. De titels van de artikels omschrijven klager in dat verband als oplichter. Klager maakt verschillende bezwaren. De klacht is deels gegrond.

Ongegronde verdachtmakingen en beschuldigingen. De titels van de artikels, die volgens HLN.be gemaakt zijn door de eindredactie, omschrijven klager als een oplichter. Oplichting is een strafrechtelijk omschreven misdrijf en als dusdanig vervolgbaar. Klager is evenwel niet veroordeeld wegens oplichting en de journalist levert zelf ook geen bewijzen van oplichting, wat maakt dat de titels niet stroken met de inhoud van de artikels. De twee titels betekenen dan ook een inbreuk op artikel 25 van de Code dat bepaalt dat de journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit.

De klacht is ongegrond wat onafhankelijk handelen en respect voor het privéleven betreft.

PIETER KNAPEN,
*Secretaris-generaal en
ombudsman, overloopt
de recentste uitspraken*

Onafhankelijk handelen. Klager beweert dat de journalist werkt in opdracht van de vorige eigenaar van de discotheek, maar voert daarvoor geen enkel bewijs aan. De Raad heeft geen aanwijzingen dat dit het geval zou en dat de journalist niet onafhankelijk zou hebben gehandeld.

Respect voor het privéleven. Volledige identificatie van klager in de artikels is geoorloofd. Klager is eerder in de media geweest als potentiële overnemer van de discotheek. Hij heeft daarover een interview gegeven en een foto bezorgd aan de journalist met het oog op publicatie. De rechtszaak gaat over mishandeling en verkrachting van een promomeisje van de discotheek door de potentiële overnemer. De feiten en de gerechtelijke vervolging en bestraffing daarvan zijn zaken van maatschappelijk belang. Daarom strookt volledige identificatie met de richtlijn uit de Code over identificatie in gerechtelijke context.

C.R. ↔ HAGELAND ACTUEEL

EENZIJDIGE VERKLARINGEN OVER OMGANGSRECHT KINDEREN NIET GECHEKT

Het artikel gaat over een echtscheiding waarbij volgens (vrienden van) de vader de kinderen niet kwamen opdagen tijdens 'zijn week'. De ex-partner en moeder van de kinderen maakt meerdere bezwaren. De klacht is gegrond.

De journalist heeft het artikel gepubliceerd op basis van eenzijdige verklaringen van de ex-partner van klagster. Hij heeft geen andere bronnen geraadpleegd en de feiten niet op een andere manier gecheckt, terwijl het duidelijk was dat zijn bron partij was in een conflict. De verdachtmakingen en beschuldigingen ten aanzien van klagster over het omgangsrecht met de kinderen zijn niet verder onderbouwd of gestaafd dan met deze eenzijdige verklaringen. Deze aanpak strookt niet met de artikels in de Code over waarheidsgetrouwe berichtgeving en over het uiten van ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen.

Het artikel brengt ernstige beschuldigingen uit die de eer en goede naam van klagster betreffen en waarvoor de journalist vóór publicatie een kans op wederhoor had moeten bieden. Dat is niet gebeurd. De journalist heeft gebeld op een onbestaand nummer en daarna geen andere pogingen gedaan om klagster te contacteren. Dat strookt niet met het principe van wederhoor.

Bij het artikel staat een herkenbare foto van de minderjarige kinderen van klagster. De journalist maakt in het artikel niet aannemelijk dat er

sprake zou zijn van ontvoering of onttrekking van de minderjarige kinderen. Daarom is de Raad van oordeel dat de publicatie van de foto waarop de minderjarige kinderen herkenbaar zijn in dit geval indruist tegen hun belang. Ouderlijke toestemming volstaat in dit geval niet. De publicatie van de foto strookt niet met de richtlijn bij artikel 15 van de Code over de omgang van de pers met minderjarigen.

BERKMANS ↔ VRTNWS.BE

SLUITING VAN TWEE CRÈCHES: BRONNENONDERZOEK EN WEDERHOOR OK

Het artikel gaat over twee kinderdagverblijven in Hasselt die tijdelijk de deuren sluiten, volgens de zaakvoerder door gebrek aan personeel. Ex-medewerkers getuigen in het artikel over wantoestanden in de kinderdagverblijven. Klager zegt dat de journalist geen behoorlijk bronnenonderzoek heeft gedaan en geen loyaal wederhoor heeft geboden. De klacht is ongegrond.

De journalist heeft zich voor zijn artikel gebaseerd op verschillende bronnen: de zaakvoerder van de kinderdagverblijven, ex-medewerkers van de kinderdagverblijven en de online Kinderopvangzoeker van het Agentschap Opgroeien. Hij heeft zijn bronnen aan elkaar getoetst en op basis daarvan zijn artikel gepubliceerd en geüpdatet. VRTNWS.be maakt aannemelijk dat de getuigenissen van de ex-medewerkers overeenkomen met de vaststellingen van het Agentschap Opgroeien. Klager maakt niet aannemelijk dat de journalist geen behoorlijk bronnenonderzoek zou hebben gedaan en daar zijn geen aanwijzingen voor.

De journalist heeft de zaakvoerder van de kinderdagverblijven een loyale kans op wederhoor geboden. Hij heeft twee keer met de zaakvoerder gebeld en hem telkens een redelijke termijn gegeven om te reageren. Hij heeft zijn reacties loyaal weergegeven in het artikel.

**LEES DE VOLLEDIGE UITSPRAKEN
OP WWW.RVDJ.BE**

NIEUWS OVER DRANK EN DRUGS: NUCHTER BEKEKEN, HELDER BESCHREVEN

Stellen dat 'middelengebruik' nieuwswaarde heeft, is een understatement. Al die berichtgeving heeft een invloed op hoe we als maatschappij kijken naar deze middelen en de mensen die ze gebruiken. Ze kan impact hebben op meer of minder gebruik, maar bijvoorbeeld ook op drempels voor het zoeken van hulp. Op initiatief van de Vlaamse minister van Media en in overleg met de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werkte het Vlaams expertisecentrum voor alcohol en andere drugs (VAD) met de VVJ zes vuistregels uit om zo correct mogelijk te informeren, zonder gebruik te normaliseren of mensen te stigmatiseren.

Inzetten op bewustmaking, in plaats van gebruik te normaliseren of stigmatiseren

Internationaal onderzoek bevestigt dat berichtgeving een belangrijke impact heeft op hoe mensen met deze thema's omspringen. Die impact kan gewenst, maar ook onverwacht ongewenst zijn. Ze kan het bijvoorbeeld doen lijken alsof drugs alomtegenwoordig, en dus 'genormaliseerd' zijn. Terwijl de grote meerderheid van de mensen geen drugs gebruikt en dat gebruik ook afkeurt. Zo'n berichtgeving kan bij de ene de drempel voor gebruik verlagen en de andere

onnodig beangstigen. Of omgekeerd: berichtgeving kan mensen die gebruiken of problemen hebben stigmatiseren, wat het moeilijker maakt om hulp te zoeken. Gelukkig kan het ook anders. Uit de contacten in het preventiewerk en de verslavingszorg, maar ook door de vragen en bezorgdheden waarmee burgers De Druglijn contacteren, weet VAD dat verslaggeving een groot potentieel heeft voor duiding bij, en inzicht in de complexiteit van deze problematiek.

Objectieve, feitelijke berichtgeving werkt best

Het komt erop aan om deze thema's zo feitelijk mogelijk te brengen. Dat betekent: gebruik enerzijds niet groter of dramatischer voorstellen dan het is, en het anderzijds ook niet banaliseren. Dat voorkomt dat er onnodig of ongewild nieuwsgierigheid aangewakkerd wordt. Met name jongeren zijn daar vatbaar voor, terwijl die net kwetsbaarder zijn voor de impact van alcohol en andere drugs. Tegelijk voorkomt een feitelijke insteek dat stigma versterkt wordt. Alcohol en illegale drugs zorgen weliswaar voor overlast, criminaliteit en gedrag dat niet goed te keuren valt, maar achter die verhalen gaan steeds mensen schuil. Personen die zich

vaak in moeilijke situaties bevinden. Mede daarom is het belangrijk om in de keuze van woorden en beelden steeds de waardigheid te bewaken van de mensen die gebruiken, en hen dus niet te herleiden tot één eigenschap, gedrag of probleem. Berichtgeving die hier rekening mee houdt, schetst een correct en empathisch beeld van de risico's van middelengebruik. En dat is net cruciaal om de mogelijke problemen te voorkomen of aan te pakken. Zet in op de zes vuistregels die expertisecentrum VAD ontwikkelde via onderstaande QR-code. Je vindt er ook een achtergronddocument met uitgebreide informatie en bronnen.

CHECK OP
WWW.VAD.BE

6 VUISTREGELS

OF LEES ONZE
HANDLEIDING

IN & UIT HET VAK

AXELLE PEETERS (24) IS ONLINE SOCIAL MEDIA JOURNALIST BIJ HLN EN VTM NIEUWS

‘Ik droom ervan om nieuwsreportages voor tv te maken’

‘Mijn interesse voor journalistiek is er al van kinds af. Dat uitte zich simpelweg in het bekijken van Karrewiet. Later was het een vaste gewoonte om elke dag samen met mijn ouders naar het nieuws te kijken. Bovendien heb ik ook altijd een brede interesse in sport gehad.’

‘Ik ben gestart met een bachelor eventmanagement, gevolgd door een verkorte bachelor marketing. Daarna wilde ik nog een uitdaging en ben ik een master communicatiewetenschappen begonnen aan de universiteit van Gent, omdat ze daar een afstudeerrichting journalistiek hadden. Als journalist ben je mee met alles wat er speelt in de wereld, maar ik verdiep me ook graag in onderwerpen, vooral het harde nieuws, bijvoorbeeld de twee oorlogen die nu gaande zijn.’

‘Tijdens mijn master heb ik stage gedaan bij het NU-team van *Het Laatste Nieuws*. Daarna heb ik de kans gekregen om bij de krant te werken en ik ben ook vastberaden om in de media actief te blijven. Gaandeweg heb ik ontdekt dat het mijn passie is. Sinds januari werk ik voor de socialemediakanalen van VTM NIEUWS en HLN: Facebook, Instagram, X en WhatsApp. Met een team maken we voor al die kanalen content. Elke dag is anders, want de ene dag ben je met Instagram bezig en de volgende met Facebook. We hebben elke ochtend een redactievergadering en dan bekijken we met welke online artikels we aan de slag gaan. Als de beelden voor zich spreken, hoeft er zelfs geen artikel te zijn en werken we gewoon iets visueel uit.’

‘Als ik echt wild mag dromen, zou ik graag nieuwsreportages voor tv maken. Dan ben je elke dag op een andere plaats en sta je in het veld tussen de mensen. En ja, samen met mijn ouders een reportage van mezelf bekijken op het journaal, dat zou geweldig zijn!’ (SVH)

RUTH GOOSSENS (45) RICHTTE EEN SOCIAAL MODEATELIER OP

‘Na 22 jaar in de sector is het tijd voor bezinning’

‘Eind maart ben ik gestopt als hoofdredacteur bij Knack en Le Vif Weekend en ben ik me volledig gaan focussen op REantwerp, het sociaal modeatelier en label dat ik vorige zomer met ontwerper Tim Van Steenberghe heb opgericht. In ons atelier maken we samen met vluchtelingen en anders-talige nieuwkomers kleding, met de steun van vzw Gatam. Wie bij ons komt werken, heeft ervaring in de textielsector, maar dat kan heel specifiek zijn. Zo is er momenteel een meisje uit Oekraïne aan het werk dat gespecialiseerd is in macramé en kralenwerk.’

‘Met de strengere Europese wetgeving inzake duurzaamheid die eraan komt, willen we ervoor zorgen dat onze medewerkers doorstromen naar de almaar slinkende Belgische textielsector. Op die manier hopen we het vakmanschap terug naar België te halen. De voertaal in ons atelier is Nederlands, zo krijgen onze medewerkers de taal snel onder de knie. Er is zo'n groot textieloverschot dat we er heel bewust voor kiezen om te werken met gerecycleerde materialen en stofoverschotten van andere ontwerpers.’

‘Ik ben al een hele tijd bezig met duurzame mode. De ramp in Rana Plaza (*textielfabriek in Bangladesh die in 2013 instortte en waarbij meer dan 1000 mensen het leven lieten, n.v.d.r.*) was een wake-upcall, ik kon niet langer weggijken: slechte werkomstandigheden, tonnen kleding die nooit gedragen zal worden en nog veel meer afval. Het koesteren van kleding en de liefde voor het maakproces zijn volledig verloren gaan in de cultuur van fast fashion. Vaak is de kleding van zo'n slechte kwaliteit, dat je het zelfs niet kan recyclen. Dit raakt niet alleen het klimaat, maar heeft ook ernstige sociale gevolgen.

IAK

Hoewel schrijven over dit onderwerp belangrijk is, wilde ik er ook zelf iets aan doen.'

'REantwerp is een heel fijn project, maar er zijn nog uitdagingen. Wilden we dit project een kans geven om te groeien, dan kon ik dat niet langer combineren met mijn hoofdredacteurschap. Het is nog onduidelijk of ik de deur naar de journalistiek helemaal sluit. Financieel is het niet haalbaar fulltime aan het project te werken, dus er is nog ruimte voor iets extra's. Misschien in de journalistiek, maar ik overweeg ook een verdere focus op duurzame mode. Ik ga even de tijd nemen om te bezinnen na 22 jaar non-stop in de sector.'

'Wat ik vooral ga missen is het ambacht van het magazine maken en het samenwerken met een fantastisch team. Ook de vrijheid om overal een kijkje achter de schermen te nemen, ga ik missen. Het voordeel van de job bij Knack Weekend is dat je in contact komt met heel veel verschillende onderwerpen. Ik besef dat mijn focus nu veel nauwer zal worden en dat ik aan de andere kant zal staan.'

'Het is ook emotioneel om afscheid te nemen van Knack. Mijn vader had vanaf het begin een abonnement en hij las

'Het ambacht van het magazine maken en het samenwerken met een fantastisch team, dat ga ik missen'

werkelijk elke pagina. Net als veel Knackabonnees was mijn vader heel trots dat hij het blad las. (*lacht*) Voor hem was zowel Knack, Focus als Knack Weekend even belangrijk. Hij overleed totaal onverwacht op de dag dat werd aangekondigd dat ik hoofdredacteur zou worden. Mijn zus heeft hem het goede nieuws nog kunnen vertellen.'

'Ik droomde er als jong meisje al van om journalist te worden, maar destijds waren er nog geen journalistieke opleidingen in

© Benoît Bethume

RUTH GOOSSENS

VROEGER

Hoofdredacteur van Marie Claire en Knack Weekend

NU

Bezig met duurzame mode

België. Daarom koos ik voor Politieke en Sociale Wetenschappen wat me ook erg interesseerde. Toch twijfelde ik niet toen ik vakantiewerk kon doen bij Marie Claire, modejournalistiek leek me fantastisch. Aan het einde van mijn studies belden ze me op en vroeg en of ik geïnteresseerd was om vast in dienst te komen.'

'Ik werkte zestien jaar voor Marie Claire, waarvan vier jaar als hoofdredacteur. Een magazine dat naast mode ook veel feministische en sociale verhalen brengt. Die diepgang vond ik ook bij Knack Weekend. Er wordt vaak neergekeken op lifestylejournalistiek, maar dat is onterecht. Een grote maatschappelijke focus, met verhalen over alles wat het persoonlijk leven omvat, zie je in alle media steeds vaker opduiken. Die goed en gefundeerd neerschrijven, is een even grote kunst als andere vormen van journalistiek.'

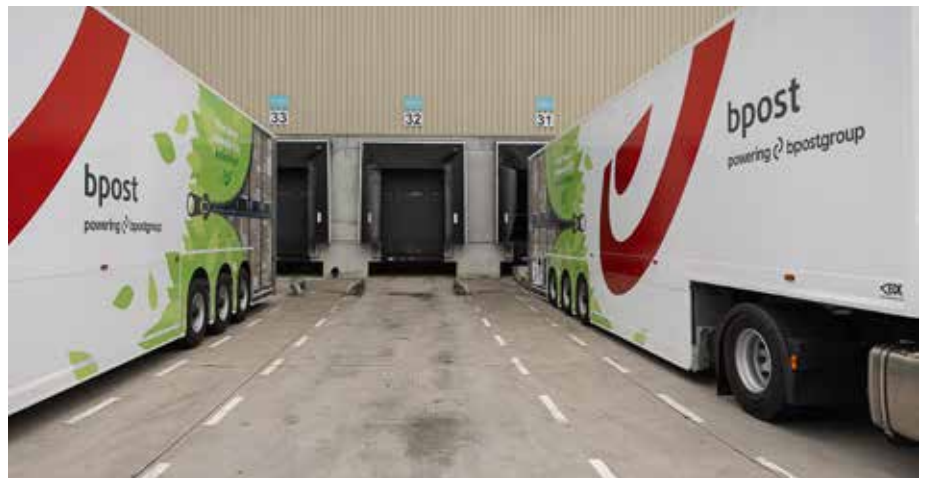
'De journalistiek is de afgelopen decennia erg veranderd. Zo heeft de digitalisering een invloed op de formats. Een modereportage die goed werkt in een magazine, kan op de site helemaal de mist in gaan. Een andere uitdaging zijn de budgetten, die staan al een tijd onder druk, omdat de inkomsten terugvallen. Journalisten zijn daar de dupe van. Ze werken steeds vaker met een freelancecontract en de tarieven stagneren al jaren. Het is een job die je alleen maar met passie en hard werken kan doen. Daar zou best wat meer appreciatie voor mogen zijn, zowel van de lezers als van de uitgevers.' (CD)

Bedreigt nieuwe regeling krantencontract redacties?

De Vlaamse uitgevers hebben nog geen zicht op de gevolgen van het nieuwe krantencontract voor hun redacties. Alleen Roularta zegt dat er geen consequenties zullen zijn.

LUC VANHEERENTALS

De niet zo fraaie besluitvorming van de afgelopen maanden over de concessie voor kranten en tijdschriften in ons land resulteerde eind maart in een akkoord in de federale regering. De concessie aan bpost wordt op 1 juli stopgezet en ter compensatie krijgen de uitgevers tot eind 2026 jaarlijks 50 miljoen euro fiscale steun voor de distributie in dunbevolkte gebieden. De gevolgen hiervan voor de redacties zijn nog onduidelijk. Omdat de onderhandelingen met de distributeurs nog lopen hebben de uitgevers immers nog geen volledig zicht op de financiële impact. Mediahuis raamt de impact in 2025 voor het eigen mediabedrijf voorlopig op 13 miljoen euro en voor alle Vlaamse uitgevers samen op zo'n 20 miljoen euro. De Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten liet de afgelopen maanden al tweemaal weten zich ernstige zorgen te maken over de gevolgen van de herziening van de krantenconcessie - waarin de regering tot dusver jaarlijks 125 miljoen investeerde - voor de beschikbare redactiemiddelen. In februari riep de AVBB de federale regering op om bij de besluitvorming rekening te houden 'met de toegang tot informatie in hoofde van het publiek en de kwaliteit van de journalistiek'. In die periode waarschuwden ook DPG Media en Mediahuis de federale regering dat de verdrievoudiging van de prijs, die bpost volgens hen voor de verdeling van kranten wilde gaan aanrekenen, zou resulteren in ontslagen op de redacties. De Franstalige uitgevers, voor wie de distributiekosten in het dunbevolkte Wallonië hoger oplopen,

stelden zelfs te vrezen voor de toekomst van hun kranten.

NOG GEEN INSCHATTING

Ondanks het feit dat de regering op het laatste moment inging op het voorstel van de Vlaamse en Franstalige uitgevers om het bedrag van 50 miljoen euro anders te verdelen – de dunbevolkte gebieden worden niet langer opgedeeld in zones maar in gewesten, waardoor er in 2025 in Wallonië per krant 49 cent voorzien is en in Vlaanderen 17 cent – blijft de nieuwe regeling een forse aderlating voor de uitgevers. In het kader van een rondvraag bij de Vlaamse mediabedrijven laat enkel Xavier Bouckaert, CEO van Roularta, weten dat de nieuwe regeling voor de bedeling van magazines geen gevolgen zal hebben voor de redacties. Omdat de onderhandelingen met de distributeurs nog lopen willen de andere mediabedrijven

zich hierover nog niet uitspreken. 'We kunnen om die reden nog geen inschatting maken van de gevolgen voor DPG Media', aldus woordvoester An Goovaerts die zich daarom ook niet wil uitspreken over de consequenties voor de redacties in haar mediabedrijf. Bij Mediahuis stelt woordvoester An Steylemans 'dat het bedrijf om naar een gezond bedrijfsresultaat te kunnen groeien de uiteindelijke kostenstijging zal moeten opvangen door een combinatie van prijsstijgingen voor haar abonnees en een strakke interne kostenbeheersing.' Het is hierbij veel te vroeg om een antwoord te geven op de vraag of er consequenties zullen zijn voor onze redacties.' Ook Peter Quaghebeur, CEO van Mediafin, spreekt in die zin. Dat het 'de uitgevers meer gaat kosten', is het enige dat volgens hem vaststaat.

Begin maart maakte de VVJ een einde aan de samenwerking met **Pol Deltour**. Hij was van 16 oktober 1998 tot 31 augustus 2023 algemeen secretaris van de VVJ en sinds 1 september 2023 directeur van de VVJ Academy. De VVJ dankt Pol Deltour voor zijn jarenlang inspirerend engagement voor de beroepsvereniging. Zijn verdiensten voor de journalistiek en de persvrijheid in Vlaanderen en België kunnen moeilijk overschat worden. Zo lag hij onder meer mee aan de basis van de Raad voor de Journalistiek, de Journalisten Auteursmaatschappij, het meldpunt persveilig.be voor agressie en geweld tegen journalisten en journalistenloket.be. Hij was ook betrokken bij de totstandkoming van onder meer een leidraad voor verslaggeving over vluchtelingen en een leidraad voor kinder- en jeugdjournalistiek. De VVJ wenst Pol Deltour alle succes toe met toekomstige projecten.

Op 1 maart is **Rik Lamoral** (foto) overleden. Hij werd 75. In de jaren 70, 80 en 90 was Lamoral een toonaangevende en bevolgen sportjournalist bij *De Nieuwe Gazet* en *Het Laatste Nieuws*. Lamoral coverde tientallen grote kampioenschappen en vijf Olympische Spelen. Na zijn journalistieke carrière engageerde hij zich als bestuurder bij de Belgische (sportspress.be) en Europese vereniging voor sportjournalisten. Van 2004 tot 2008 was hij voorzitter van sportspress.be en drukte hij, samen met toenmalig secretaris-generaal Jos Segaeert, een partnerschap met Golazo door rond het Sportgala, een contract dat de financiële toekomst van de vereniging veiligstelde. Overal waar hij kwam, werd Lamoral gewaardeerd als wijze gids en als inspiratiebron voor jonge journalisten.

ONDER EMBARGO

Er is een tijd van gaan, en een van komen. Bij sportspress.be werd Sporza-journalist **David Naert** op 17 februari 2024 verkozen tot nieuwe voorzitter. **Bruno Govers**, oud-journalist en -eindredacteur bij *Sport/Footmagazine*, werd verkozen tot ondervoorzitter. **Rudy Nuyns** blijft secretaris-generaal en uittreidend voorzitter **Dominique Delhalle** wordt penningmeester.

Ook bij sporza.be waait er een nieuwe wind. Sinds 1 april is **Thomas Swannet** er hoofdredacteur. Hij volgt **Pieter De Windt** op die eind vorig jaar bij de VRT vertrok om als directeur media aan de slag te gaan bij de Pro League, de organisatie van profvoetbalclubs. De 45-jarige Swannet startte in 2001 als redacteur en journalist bij de sportdienst van de VRT, het latere Sporza. Vanaf 2009 coördineerde hij als eindredacteur programma's als *Vive le vélo*, het Sportgala, het EK & WK voetbal, *Extra Time*...

*Bij Roularta Media Group wordt **Sam Sisk** de nieuwe chef van *Knack*

Focus. De 44-jarige Sisk maakt de overstap vanuit de reclamewereld. **Els Keymeulen** werd benoemd tot nieuwe hoofdredacteur van het lifestyleblad *Trends Style*, waar ze Ann Bogaerts opvolgt.

Bij tv-zender Nickelodeon, in de jaren 1990-2000 erg populair bij kinderen, gedroeg producer **Dan Schneider** zich jarenlang als een Steve Van den Kerkhof in het kwadraat. Dat brengt de documentairereeks 'Quiet on set: the dark side of kids TV' aan het licht. Schrijvers, regisseurs, voormalige kindsterren en hun ouders getuigen er over misbruik, seksisme, racisme en ongepast gedrag en wijzen allemaal met een beschuldigende vinger richting Schneider. Zijn series waren voor Nickelodeon een financiële melkkoe en dus kwam hij met zijn gedrag weg. In een reactie op YouTube gaf Schneider toe dat zijn gedrag niet kon en dat hij een grens heeft overschreden. 'Heel wat mensen hebben een verontschuldiging van mij te goed.'

In deze rubriek overschrijden we ook graag de grens, zeker die met onze noorderburen. In Nederland woedt namelijk een hevige discussie over het voortbestaan van de NPO (Nederlandse Publieke Omroep). De PVV van **Geert Wilders** ziet de NPO als 'een nutteloos ding waar te veel geld tegenaan gesmeten wordt', zo stelde PVV-Kamerlid **Martine van der Velde** onomwonden. Een uitspraak die haar een vergelijking met Poetin opleverde. Het eerste wat die in Rusland deed bij zijn aantreden, was de publieke omroep aan banden leggen. Daarop reageerde Van der Velde: 'Wilders is geen dictator. Dat wij af willen van de NPO staat los van het feit dat er onafhankelijk nieuws op tv mag komen. De televisie blijft gewoon bestaan. Internet ook. Het feit dat Wilders zegt dat hij minder links geluid wil, wil niet zeggen dat wij journalisten opdragen wat zij moeten doen.'

De NVJ, de Nederlandse Vereniging van Journalisten, roert zich in het debat. Algemeen secretaris **Thomas Bruning** vindt het onbegrijpelijk dat in tijden van zware mediaconcentratie en veel misleidende informatie op sociale media het bestaan van een stevige publieke omroep ter discussie wordt gesteld. De rol van de publieke omroep zou eerder versterkt dan verzwakt moeten worden, aldus Bruning. 'NPO en NOS slagen er als enige in om de jonge doelgroep tot 24 jaar digitaal met nieuws te bereiken. En de lokale en regionale publieke omroep zijn als enige in staat een tegenwicht te bieden in de regionale nieuwsmonopolies van Mediahuis en DPG.'

Heb je zelf iets te melden voor deze rubriek, mail het dan naar redactie@journalist.be

HET GROTE AI-DEBAT:

DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

Op 21 maart organiseerden de VVJ Academy en de VUB een debatavond met als titel **'AI in de journalistiek: revolutionaire hulp of virtuele vervanger'**. In het panel zat het gros van de tenoren van de Vlaamse media: Christian Van Thillo (executive chairman DPG Media), Bert Bultinck (hoofdredacteur Knack), Karel Degraeve (vrt nws), Karel Verhoeven (hoofdredacteur De Standaard), Isabel Albers (general editor De Tijd/L'Echo) en de minister van Media.

Het werd een boeiende avond voor de ongeveer 300 aanwezigen in de aula. De belangrijkste conclusies kan je lezen via de QR-code.

